

SADRŽAJ

UVOD

I KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA

1.1. Pravni i planski odnos

1.2. Kratak pregled sadržaja i ciljeva plana i njegov odnos sa drugim planovima

Obuhvat i granica DUP-a "Podi"

Ciljevi i zadaci plana

Sadržaj plana

Odnos sa drugim planovima i programima

Razmatrana pitanja i problemi ugrožavanja i zaštite životne sredine

Rezultati prethodnih konsultacija sa zainteresovanim organima i organizacijama

II OPIS POSTOJEĆEG STANJA PRIRODNE I ŽIVOTNE SREDINE I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA

2.1. Prirodne karakteristike

2.2. Opis stanja životne sredine

A. Kvalitet vazduha

B. Kvalitet zemljišta

C. Radionuklidi

D. Kvalitet morske vode

E. Biljni i životinjski svet

F. Zaštićena područja prirode

III IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDE IZLOŽENO ZNAČAJNOM RIZIKU

IV POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE U VEZI SA PLANOM

V OPŠTI I POSEBNI CILJEVI STRATEŠKE PROCENE I IZBOR INDIKATORA

5.1. Opšti ciljevi strateške procene

5.2. Posebni ciljevi strateške procene uticaja i izbor indikatora

VI PROCENA MOGUĆIH UTICAJA PLANSKIH REŠENJA NA ŽIVOTNU SREDINU

6.1. Procena uticaja varijantnih rešenja

6.2. Evaluacija karakteristika i značaja uticaja

6.3. Procena uticaja u odnosu na prostorne konstante

VII MERE ZAŠTITE PREDVIĐENE U CILJU SPREČAVANJA, SMANJENJA I OTKLANJANJA NEGATIVNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

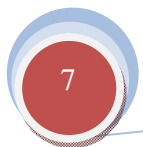
VIII PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH REŠENJA KOJA SU UZETA U OBZIR

**IX PROGRAM PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE U TOKU SPROVOĐENJA
PLANA**

X PRIKAZ KORIŠĆENE METODOLOGIJE

XI PRIKAZ NAČINA ODLUČIVANJA

XII GRAFIČKI PRILOZI

UVOD

Zakonom o strateškoj proceni uticaja ("Sl. List RCG", br.80/05) definisana je obaveza sprovođenja postupka strateške procene uticaja na životnu sredinu za planove i programe iz oblasti urbanističkog i prostornog planiranja. Strateška procena uticaja na životnu sredinu je instrument kojim se opisuju, vrednuju i procenjuju mogući značajni uticaji planskih rešenja na životnu sredinu do kojih može doći implementacijom plana, u ovom slučaju DUP-a "Podi", i određuju mere za smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi. U savremenom planiranju prostora, uvođenjem Izveštaja o strateškoj proceni uticaja, ekološka dimenzija prožima čitav proces izrade planskih dokumenata i integrisana je u planska rešenja, čime planovi postaju kvalitetniji i usklađeniji sa konceptom održivog razvoja.

Nosilac izrade Izveštaja o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu je "Urbanprojekt" AD Čačak. U izradi Izveštaja angažovani su eksperti za pojedine oblasti koje razmatra Strateška procena uticaja na životnu sredinu, a u cilju dobijanja što potpunijeg i kvalitetnijeg Izveštaja.

Nosilac izrade DUP-a "Podi" je "Urbanprojekt" a.d.Čačak.

I. KRATAK PREGLED SADRŽAJA I GLAVNIH CILJEVA PLANA I ODNOS PREMA DRUGIM PLANOVIMA I PROGRAMIMA

Detaljni urbanistički plan predstavlja planski dokument kojim se usklađuju planske postavke sa faktičkim stanjem na terenu, zatim sa potrebama pojedinih korisnika na ovom prostoru, stanovnika i poslovnih subjekata, a posebno sa razvojnim opredeljenjima sa državnog i lokalnog nivoa. Ovaj planski dokument predstavlja osnov kojim će nadležna opštinska služba izdavati obaveštenja o mogućnostima i ograničenjima za uređenje prostora.

Realizacijom planiranih aktivnosti neophodno je obezbediti optimalne uslove za funkcionisanje celokupnog prostora, kako u komunikacijskom, tako i u sadržajnom smislu, a merama zaštite onemogućiti njegovu degradaciju, kroz precizno definisanje uslova za korišćenje prostora, izgradnju novih sadržaja i rekonstrukciju postojećih sadržaja i objekata.

1.1. Pravni i planski osnov

Pravni osnov za izradu Detaljnog urbanističkog plana „Podi,, sadržan je u:

- Odluci o izradi Detaljnog urbanističkog plana br. 01-1-462/10 od 18.06.2010. god. koju je doneo Predsednik opštine Herceg Novi.
- Programskom zadatku sa svim relevantnim uslovima u vezi sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata (Službeni list CG, broj 51/08).

Planski osnov sadržan je u PPO Herceg Novi, GUP-u Herceg Novi, kao i DUP-u “Podi”.

U skladu sa odredbama člana 17. Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu (Sl. List RCG br.80/05) Sekretarijat za urbanizam, građevinarstvo i stambeno – komunalne poslove Opštine Herceg Novi, donelo je Odluku o izradi Strateške procene uticaja na životnu sredinu u zahvatu DUP-a „Podi”.

1.2. Kratak pregled sadržaja i ciljeva plana i njegov odnos sa drugim planovima

• Obuhvat i granice DUP-a „Podi” u Herceg Novom

Granica zahvata DUP-a definisana je Odlukom o izradi Detaljnog urbanističkog plana „Podi,,.

• Ciljevi i zadaci DUP-a “Podi” u Herceg Novom

Područje zahvaćeno ovim planskim dokumentom do sada nije bilo predmet izrade Detaljnog plana, pa ne postoji odgovarajuća regulativa kojom bi se definisala i usmerila sve ubrzanija i izraženija prostorna transformacija. Zahvaljujući tome, pojedini delovi prostora su već zahvaćeni devastacijom i upotrebom koja je u suprotnosti sa standardima urbanog kvaliteta, dok su drugi u opasnosti da to uskoro budu. U tom smislu se donošenje ovog DUP-a postavlja kao imperativ.

Pojedini delovi predmetnog područja su napadnuti nelegalnom izgradnjom, pa će se izradom ovog plana omogućiti pitanje privođenja objekata i prostora legalnoj nameni i korišćenju u skladu sa propisima. U tom smislu ovaj DUP ima sanacioni karakter.

Postoje izraženi zahtevi za gradnjom na ovom području, što će se razmotriti kroz izradu ovog DUP-a.

Izradom ovog planskog dokumenta potrebno je utvrditi rešenja, kojima će se definisati uslovi daljeg razvoja i izgradnje kao i urbanistička regulacija u zoni zahvata DUP-a sa ciljem stvaranja kvalitetnog prostora u funkcionalnom, fizičkom, ambijentalnom kvalitetu životne sredine ovog područja.

Takođe će se utvrditi pravni osnov za regulisanje pravnog statusa objekata ili delova objekata koji su izgrađeni bez odgovarajućih dozvola.

Izradom ovog DUP-a će se predvideti adekvatan tretman i dati osnova za zaštitu pojedinih područja koja nisu registrovana kao zaštićena.

- **Sadržaj DUP-a “Podi”**

Obrađivaču Strateške procene uticaja na životnu sredinu bio je dostupan Nacrt DUP-a “Podi”. Nacrt je obuhvatio sledeća poglavlja:

SADR@AJ:

SVESKA 1 - TEKSTUALNI DEO

OPŠTA DOKUMENTACIJA

- Potvrda o registraciji
- Odluka o pristupanju izradi DUP-a
- Programski zadatak
- Licenca firme
- Licence odgovornog planera i planera

TEKSTUALNI DEO

10

1. UVODNI DEO

- Granica zahvata
- Površina zahvata
- Pravni osnov za izradu plana
- Programski zahtevi

2. ANALITIČKI DEO

- Prirodne karakteristike predmetnog područja
- Namena površina I postojeće fizičke strukture
- Opis vegetacije
- Saobraćajna povezanost I infrastrukturna opremljenost
- Ekonomsko demografska analiza
- Dosadašnji planski razvoj
- Anketni zahtevi
- Sintezni prikaz ocene postojećeg stanja

3. OPŠTI I POSEBNI CILJEVI

- Opšti ciljevi

- Posebni ciljevi

4. PLANSKO REŠENJE

- Koncept organizacije prostora
- Mreža I objekti infrastrukture
 - Saobraćaj
 - Elektroenergetika
 - Hidrotehnička infrastruktura
 - Telekomunikaciona infrastruktura
- Način faze I dinamika realizacije plana
- Ekonomska analiza I troškovi realizacije planiranih sadržaja u okviru plana
- Usporedni pregled postojećih I planskih bilansa

5. SMERNICE ZA SPROVOĐENJE PLANSKOG DOKUMENTA

- Smernice za dalju plansku razradu
- Smernice za zaštitu prirodnih I pejzažnih vrednosti I kulturne baštine
- Smernice za zaštitu životne sredine
- Smernice zaštite od elementarnih I drugih većih nepogoda I obezbeđenje potreba odbrane
- Smernice za povećanje energetske efikasnosti I korišćenje obnovljivih izvora energije
- Urbanističko tehnički uslovi I smernice za izgradnju objekata

SVESKA 2 - GRAFIČKI DEO – postojeće stanje

SVESKA 3 - GRAFIČKI DEO – plansko rešenje

- *Odnos sa drugim planovima i programima*

Izvod iz Prostornog plana opštine Herceg Novi

Opština Herceg Novi u sistemu regiona, pripada primorskom regionu, odnosno subregionu **ZONE 4**. (Herceg Novi, Kotor, Tivat, Budva). U sistemu naselja, Herceg Novi ima i dalje kategoriju Opštinskog centra, dok su kao subcentri, usmeravani Bijela, Sutorina i Kruševica.

o *Strategija razvoja opštine Herceg Novi*

Predložena strategija Opštine Herceg Novi u PPO je prikazana kroz reone. U konceptu reonske matrice, u Opštini Herceg Novi, predloženo je šest opštinskih reona, i to pet kopnenih i jedan vodeni, tj. more, koje gravitira Opštini. U balansiranje prostora, materije i stanovništva, neće se uzeti reon VI, more, obzirom na specifičnost i nedorađenost na nivou bazne studije koja nije rađena.

Ovi reoni predstavljaju globalnu sinteznu orijentaciju i sastoje se od sledećih planerskih usmerenja:

- I SEVERNI REON, sa mesnim zajednicama: Kameno -Žlijebi, Kruševice, Mokrine i Ubli
- II ZAPADNI REON, sa mesnim zajednicama: Igalo, Mojdež, Prijedor, Ratiševina-Sušćepan-Trebesin i Sutorina
- III SREDIŠNJI REON sa mesnim zajednicama: Meljine, Podi-Sasovići, Herceg Novi i Topla
- IV ISTOČNI REON sa mesnim zajednicama Baošići, Bijela, Đenovići, Zelenika, Kamenari i Kumbor.
- V JUŽNI REON sa mesnom zajednicom Luštice

Za svaki od reona dati su prioriteti razvoja.

o **Projekcija razvoja stanovništva**

Herceg Novi kao sastavni deo konurbacije gradova Boke Kotorske, opštinski centar, sa regionalnim i republičkim funkcijama u naučno istraživačkoj delatnosti i zdravstvu. Subopštinski centri: Bijela, Sutorina i Kruševice.

Ukupan broj stanovnika oko 29000, od čega u opštinskom centru ima 16000 stanovnika (55%).

o **Projekcija razvoja turizma**

Sagledavajući postojeći sistem prostornog rasporeda turističke ponude, može se konstatovati sledeće:

- Postojeći kapacitet hotelskih ležaja je neravnomerno raspoređen sa težištem u Igalu, iz razloga velike potrošnje smeštaja u stacionarima zdravstvenog turizma
- Istočni reon ima svega 525 ležaja, s tim što je otvoren i kapacitet u Bijeloj od 430 kreveta
- Bruto površina svih kompleksa, daje pokazatelj da je to nedovoljno u odnosu na prateće prostore, kao što su sportsko rekreativna i nautička ponuda.
- Procena komparativne ponude smeštaja (kampovi, domaća radinost, odmarališta) je oko 25000 ležajeva (1985.g.), s tim što su priobalne Mesne zajednice došle do odnosa stalnog stanovništva prema turistima komparativnog smeštaja 1:1.10, a Mesne zajednice u zaleđu 1:0.33.
- Raspoloživa površina plaža od 70 500m², odnosno oko 2.70m² plaže po aktivnom kupcau, što je nedovoljno, a daleko veći problem je nedovoljna opremljenost plaža i patećih sadržaja.
- Nautički turizam kao bitan potencijal turističke ponude, nema prostornih kompleksa – marina u funkciji komercijalnosti, osim razbacanih lučica po celoj obali bez potrebnih pomoćnih objekata i površina.

Osnovni koncept prostornog rasporeda po reonima i mesnim zajednicama, sastoji se u aktiviranju obale IV istočnog reona, zaokruživanje kapaciteta u II zapadnom i III središnjem.

o **Smernice i mere za zaštitu prirode i čovekove okoline**

U sklopu Prostornog plana Opštine Herceg Novi određuju se principijelni stavovi i opšti uslovi zaštite prirodnog pejzaža. Uzevši u obzir da je pejzaž sam po sebi svojstvena sveobuhvatnost uslova uticaja i posledica, to se svi nivoi planiranja, urbanistički i projektantski ,moraju zasnivati na utvrđenoj metodološkoj postupnosti koja sadrži sledeće elemente: genezu i valorizaciju prirodnog nasleđa, analizu postojećeg stanja, metode sanacije degradiranih prostora, programske odredbe i uslove revitalizacije celina, ambijenata i pojedinačnih objekata.

Da bi se odredile smernice i uslovi zaštite, pre svega se mora konstatovati da prostor obrade Prostornog i Generalnog urbanističkog plana Opštine Herceg Novi pripada Eumediteranskom pejzažnom tipu.

To je zona visoke autonomnosti za koju se vezuje i velika aktivnost u smislu organizovanja i izgradnje objekata specijalizovane privredne delatnosti, kao što su turistička privreda, promet i sl. Plaže, kao posebnu vrednost treba maksimalno štiti, uključujući njihovo gravitaciono zaleđe i širu zaštitnu zonu. Prostornim i Generalnim planom neophodno je izvršiti kategorisanje zona za svaku pojedinu plažu, obeležavanje vidnim znacima ovih zona i njihovo adekvatno prezentovanje zainteresovanim posetiocima. Gradnju infrastrukture turističko-ugostiteljskih i drugih objekata i uređenje prostora, nužno je prilagoditi ambijentalnim specifičnostima.

Pristupne puteve i druge građevinske objekte, takođe treba maksimalno uklapati u ambijent, ne samo dispozicijom, već i izborom materijala i arhitektonskog i pejzažnog oblikovanja u celini.

Maslinjake, kao posebno obeležje prostora, treba održavati, uređivati, štiti i proširivati kao trajnu vrednost eumediteranskog pejzaža.

Obradu zemljišta na terase treba podržavati i krajnje insistirati na korišćenju kamena kao autentičnog materijala. Ovakav tradicionalan vid obrade daje poseban pečat pejzažu u eumediteranskoj zoni.

Zelenilo u gradskim i prigradskim naseljima i svim urbanim aglomeracijama treba forsirati. U ovim naseljima, posebno valja urediti postojeće gradske parkove, skverove, drvorede i drugo zelenilo, koristeći pri tom autohtoni materijal, koji neće odudarati od specifičnosti pejzaža okolnog prostora.

Okolinu saobraćajnica i drugih infrastrukturnih objekata, treba posebno štiti, ozeleniti i izgraditi druge prateće sadržaje (prostor za odmor, vidikovce i sl.), sa postavljanjem prikladnih nadstrešnica, opremom za otpatke i sl.

Smetlišta, kao izuzetno ružnu sliku u pejzažu, treba organizovati u okviru jedne ili više opština na adekvatno odabranoj lokaciji uz obezbeđenje odgovarajućeg kapaciteta, sa rešenom rekultivacijom prostora kada se više prostor ne bude koristio u te svrhe.

Požarišta, ne treba prepustiti samosanaciji, već obezbediti stručnu intervenciju adekvatnim šumsko uzgojnim radovima.

Pejzaž ovog područja treba do krajnjih granica poštovati u smislu autentičnosti i specifičnosti, sa zaštitom autentične flore i faune, panoramskim izgledom, zaštitom poljoprivrednog zemljišta.

Na kraju, treba **naročito** istaći potrebu za prečišćavanjem svih otpadnih voda, pre konačne dispozicije u more.

Zaštita flore

Savremeni pristup zaštite i unapređenja prirodne baštine na području Opštine Herceg Novi podrazumeva aktivan pristup prema ovoj baštini, odnosno pored konzerviranja izuzetnih prirodnih dobara, vršiti i rekonstrukciju stanja pojedinih dobara, dovodeći ih u autentično stanje. Ciljevi zaštite flore, kao i prirode uopšte, sadržani su u sledećem:

- Da se kroz zaštitu očuvanih i visoko vrednih prostora obezbedi zaštita genetskog potencijala sredine, zaštita i adekvatno korišćenje prirodnih resursa

- Obezbeđenje uslova za opstanak i obnovu populacija značajnih cenobiona različitih životnih zajednica (biocenoza) – florističkih i faunističkih, čije bi izčezavanje dovelo do osiromašenja biocenotskog, biološkog, estetskog potencijala.

Šuma je najznačajniji tip biljnog pokrivača zemljišta. Na osnovu fitocenoloških istraživanja, prvobitni biljni pokrivač na teritoriji Opštine Herceg Novi, bio je izgrađen od hrastovih šuma i to u eumediteranskom pojasu od zimzelenog hrasta lat. *Quercus ilex* (česmine), a u submediteranskom od listopadnog hrasta, lat. *Quercus lanuquosa* (medunca).

Međutim, šumska vegetacija je toliko izmenjena, da je postignut visok nivo degradacije, pa i devastiranja pojedinih šumskih predela.

U procesu degradacije biljnog pokrivača, postoji više stadijuma. U zimzelenom eumediteranskom pojasu, često se nailazi na guste neprohodne šikare. Takve šikare nazivaju se **makije**, koje po florističkom sastavu odgovaraju šumi crnike. To je slučaj i sa predmetnim prostorom u okviru koga se menja postojeći režim korišćenja.

Tipičan primer makije kao guste i teško prohodne šikare, nalazimo danas na poluostrvu Luštica, a delimično i na krečnjačkom grebenu Zelencu (Osoje).

Ako je šuma česmine bila intenzivnije oštećena, na takvom staništu se razvija tip vegetacije nazvan **garig**. Garizi su po svojoj strukturi niske, otvorene i svetle šikare, sastavljene pretežno od heliofilnih biljaka. Uopšteno, može se reći da garizi imaju drugačiji floristički sastav od makije.

Ukoliko je proces uništavanja vegetacije išao još intenzivnije, na takvim površinama susreće se još oskudnija vegetacija. Takav tip vegetacije naziva se **kamenjara** i predstavlja stadijum degradacije vegetacije i zemljišta.

U vegetaciji kamenjara, razlikujemo pašnjačko livadske i čiste kamenjare do goleti koje susrećemo na strmim padinama Radoštaka, Dobrašnice i Vidovog vrha.

Posebno zaštićena prirodna baština

- Režim zaštite I stepena, tretiran je kao stroga zaštita prirodnog dobra, gde prostor treba da ostane neizmenjen i gde su dozvoljeni radovi pod posebnim nadzorom i uz posebne uslove putem posebnih nadležnih službi

- Zaštita II stepena u najvećem delu obezbeđuje zaštitu dobra ili njegovog dela u izvornom ili manje izmenjenom stanju. U okviru ovog prostora moguće je izvoditi radove koji ne smeju biti u suprotnosti sa zahtevima zaštite.

- Zaštita III stepena, odnosi se na ostala dobra ili delove dobara prirodne baštine na kojima se zahteva zaštita svih resursa kroz adekvatno i dugoročno korišćenje.

U konkretnom slučaju nema zaštićenih objekata ni područja koja bi uživala poseban režim zaštite.

U strateškoj proceni, akcenat je stavljen na analizu planskih rešenja i prepoznavanje onih koja mogu u određenoj meri ugroziti kvalitet elemenata životne sredine u fazi realizacije plana.

U tom kontekstu, analiziraju se mogući uticaji planskih aktivnosti na činioce životne sredine – vazduh, vodu, zemljište i definišu se planske mere zaštite koje će potencijalna zagađenja dovesti na nivo prihvatljivosti, odnosno u granice koje su definisane zakonskom regulativom.

- **Razmatrana pitanja i problemi ugrožavanja i zaštite životne sredine**

Brojni razvojni i prostorno-ekološki problemi Opštine Herceg-Novi nameću potrebu da se što pre pristupi traženju odgovora i pristupi konkretnim aktivnostima za njihovo rešavanje.

Velika sezonska antropopresija prostora, potencirana uskošću primorskog pojasa i njegovom lošom komunikacijskom povezanošću sa zaleđem, jedan je od glavnih problema. Sledi stihijska izgrađenost koja je na nekim lokacijama i područjima preterana. Primorski region je prepoznat po nelegalnoj izgradnji. Intenzitet izgradnje u pojedinim delovima dobija odlike tzv. „zaziđivanja” obale,

što bi, nastavi li se dosadašnjim intenzitetom, vodilo konačnom gubitku atraktivnosti obalnog područja.

Pored problema nelegalne gradnje i njegovih posledica, postoji i veliki broj nerešenih pitanja u oblasti tehničke infrastrukture, a u prvom redu u vezi sa drumskim saobraćajem. Generalno uzevši, stanje nije povoljno, čime je veoma otežano povezivanje obale sa delovima turističkog zaleđa:

(a) Nedostatak obilaznice oko naselja na obali predstavlja veliki problem u turističkoj sezoni.

(b) Nedovoljna je i mreža lokalnih saobraćajnica u zaleđu, uz to veliki deo postojeće mreže čine nekvalitetni i nedovoljno održavani putevi.

Nekompletirana je infrastruktura za pešački saobraćaj, a mreža energetske infrastrukture je preopterećena u pojedinim delovima opštine.

Pored navedenih ekoloških i razvojnih problema, potrebno je istaći i:

– Teškoće u očuvanju mediteranskog biogeodiverziteta, u prvom redu zbog nekontrolisane izgradnje objekata, kao i nedozvoljene seče vegetacije u pojedinim slučajevima, koja mora biti isključivo u okvirima sanitarne i/ili ekološki prihvatljive granice;

Krivolov na moru, naročito najkvalitetnijih vrsta, dobija preteće razmere (gubljenje dijela biološkog diverziteta akvatorija). Neophodno je hitno preduzimanje zakonom predviđenih sankcija i drugih mera, sa jedne, kao i stimulativnih mera usmerenih ka promeni strukture izlova, sa druge strane;

– Visok seizmički rizik, koji iziskuje preduzimanje mera predviđenih za njegovo smanjivanje;

– Nedostatak pijaće i tehničke vode (tj. vode za komunalne i tehnološke potrebe), u uslovima visoke zapuštenosti sistema za vodosnabdevanje, velikog gubitka vode na mreži;

– Nedovoljan tretman kanalisanih otpadnih voda i problemi zagađivanja akvatorija,

– Opasnost i rizik od šumskih požara, koja nalaže održavanje, odnosno uvođenje sistema zaštite koja bi bila znatno efikasnija od postojeće, a naročito na najugroženijim područjima (okolina Herceg Novog);

– Znatno zaostajanje pomorskog saobraćaja, naročito priobalne plovidbe, u odnosu na potrebe;

– Pojave netradicionalnih arhitektonskih i urbanih formi u izgradnji i uređenju naselja i drugog prostora.

Ako ne budu preduzete odgovarajuće prostorno-planske, urbanističke i mere zaštite životne sredine, treba očekivati sledeće konflikte u prostoru ovog područja:

– Dalje degradiranje akvatorija i delova obale kao posledica ulivanja ~~netretiranih komunalnih otpadnih voda, industrijskih otpadnih voda i otpadnih voda iz turističkih objekata i kompleksa, ekološki štetnih postupaka, nekontrolisanog bacanja čvrstog otpada, neizgrađenosti lučke infrastrukture za prihvatanje balastnih i ostalih otpadnih voda i čvrstog otpada i roba u transportu sa brodova koje mogu ugroziti životnu sredinu itd;~~

– Izgrađenost građevinskih objekata (kolektivnih ili individualnih, turističkih i ostalih), posledično nastavlja veliku antropopresiju na prostor u letnjim mesecima i izostajanje regulisanja zagađivanja vode, tla i vazduha, buke i dr;

– Opasnost od nereguliranih klizišta;

– Neprikladnost izgradnje seizmičkom riziku;

– Iako je reaktiviranje sela u zaleđu još sporo i ne toliko rašireno, u većem broju tih sela počinje nagla izgradnja, mahom bez usmeravanja i kontrole. Kako je reč o naseljima i prostoru koji su od najvećeg značaja za očuvanje i povećavanje atraktivnosti primorja u skoroj budućnosti i na dugi rok, pre svega putem selektivnog razvoja alternativnih i komplementarnih oblika najkvalitetnijeg i uz to veoma isplativog turizma, to iziskuje hitno preduzimanje odgovarajućih mera, a u prvom redu izradu planskih programa i projekata razvoja, uređenja i ekološke zaštite tih naselja (prostora). Ako to ne bude urađeno, moguće je da nastanu brojni konflikti u aktiviranju, odnosno korišćenju ovog prostora, sa jedne, kao i da komparativne prednosti šireg područja obale budu ubrzano smanjivane,

Isti nedostaci mogu se izneti i kada je u pitanju predmetno područje.

Prostor celog područja Herceg Novog, sa svim prirodnim i kulturno istorijskim vrednostima, značajnije je ugrožen.

Prilikom oblikovanja buduće organizacije prostora obuhvaćenog planom posebnu pažnju treba usmeriti na kvalitetniji pristup prema okruženju uključivanjem ekološke komponente kao integralnog dela programskog i prostornog razvoja područja. Potrebno je objedinjavanje ekonomske, socijalne i ekološke dimenzije razvoja, odnosno usklađivanje svih aspekata razvoja sa lokacijsko-razvojnim potencijalima sredine. Iz tog razloga je neophodno prioritet dati oblastima koje koriste potencijale područja (prirodne resurse, fizionomiju zemljišta, infrastrukturu i sl.), ekološki prihvatljive aktivnosti.

- **Rezultati prethodnih konsultacija sa zainteresovanim organima i organizacijama**

Donošenju Odluke o izradi DUP-a „Podi,, prethodile su iskazane potrebe kako korisnika predmetnog prostora tako i opštine kao nosioca izrade plana i direktno zainteresovanog subjekta u postupku sprovođenja ciljeva razvoja opštine.

U okviru predmetnog prostora postoje već izgrađeni objekti koji su izgrađeni bez potrebne dokumentacije i zakonom propisanih odobrenja Takođe postoji i interes za gradnjom na ovom prostoru pa je neophodan planski odgovor da bi se izašlo u susret tom interesu, ali nikako po cenu ugrožavanja osnovnih vrednosti ovog prostora, a to su prirodni i antropogeni pejzaži.

Na osnovu sprovedene ankete na terenu ,a koja je sprovedena među korisnicima predmetnog prostora može se zaključiti:

- Da su korisnici objekata i parcela u privatnom vlasništvu zainteresovani za:
 - rekonstrukciju postojećih kućišta,
 - za stvaranje mogućnosti za legalizaciju objekta izgrađenog bez građevinske dozvole
 - za izgradnju objekata u funkciji stanovanja
 - za izgradnju objekata poslovno stambenog karaktera koji bi se koristili i za potrebe turizma
- Da su postojeća kućišta uglavnom urušena
- Da je prostor saobraćajno i infrastrukturalno nedovoljno opremljen
- Da je interes opštine da se stambena i ostala gradnja na predmetnom prostoru reguliše i tako stvore uslovi za komunalno uređenje.

II. OPIS POSTOJEĆEG STANJA PRIRODNE I ŽIVOTNE SREDINE I NJENOG MOGUĆEG RAZVOJA

2.1. Prirodne karakteristike predmetnog područja

Područje Opštine Herceg Novi, deo Boke Kotorske, pripada jugoistočnom delu Jadranskog primorja.

- Prostor zahvata plana je na području Opštine Herceg-Novu u njenom središnjem reonu sa mesnim zajednicama: Meljine, Podi-Sasovići, Herceg Novi i Topla.

Uglavnom je to prostor koji je pod različitim kategorijama zelenila, gde je uočeno postojanje vrednih i kvalitetnih površina i grupacija autohtonog zelenila.

o **Inženjersko - geološke karakteristike**

Teren Opštine Herceg Novi je vrlo komplikovane geološke građe, pa je to jedno od najsloženijih područja u jugoistočnom delu spoljnih Dinarida.

Zastupljene su naslage vrlo promenljivog litološkog sastava, a njihov je strukturni položaj intezivno poremećen tektonskim pokretima. Regionalno posmatrano, područje pripada geotehničkoj jedinici Budva – Bar („Cukali Zona,“) a u zapadnom delu jadranske zone.

Na ovom području razvijeni su raznovrsni sedimenti Trijasa, Jure, Krede, Tercijara i kvartarnih tvorevina, a deo terena prekriven je antropogenim naslagama.

Litostratigrafske jedinice odlikuju se različitim biostratigrafskim, falcijalnim i litološkim osobinama. Unutar njih su česte vertikalne i horizontalne promene, što ukazuje na različite uslove sedimentacije.

Za potrebe izrade Prostornog plana Opštine Herceg Novi 2001god. rađen je elaborat seizmo-geološke i seizmičke mikro rejonizacija koji je zajedno sa podacima o morfologiji, morfometriji i klimi, korišćen prilikom izrade ovog plana.

Kod dalje razrade predmetnog prostora odnosno pre izrade tehničke dokumentacije neophodno je izvršiti geološka, geotehnička i hidrološka ispitivanja terena.

o **Klimatske karakteristike**

- **Osobine klime**

Pogodni klimatski uslovi Herceg Novog mediteranskog tipa sa toplim i dugim letima i kratkim i blagim zimama predstavljaju jedan od značajnijih prirodnih resursa područja. Temperature vazduha retko se spuštaju ispod 0° C, tako da je godišnje mali broj ledenih dana. Prosečna godišnja temeperatura na ovom području iznosi 15.8 ° C. Godišnje deset meseci ima temperaturu veću od 10° C, a četiri letnja meseca višu od 20° C. Zagrevanje tokom proleća je sporije od hlađenja tokom jeseni pa je prelaz iz leta u zimu brži. Područje Herceg Novog tokom leta ima malu oblačnost što povećava estetsku vrednost pejzaža i njegovu impresiju, ali omogućuje i da se u vedrim letnjim noćima boravi na otvorenom prostoru. Prosečna godišnja insolacija u Herceg Novom iznosi 2.417 časova. Maksimalna je u mesecu julu 345 a minimalna u decembru 99 časova. Prosečno godišnje na priobalnom delu područja padne 1940mm vodnog taloga, s tim što se povećanjem nadmorske visine količina taloga povećava. Najviše padavina se izluči tokom novembra, decembra i januara, a najmanje u junu, julu i avgustu. Vetrovi koji duvaju leti su blagi i prijatni pogodujući boravku na otvorenom prostoru. Tokom zime javljaju se hladni i neprijatni vetrovi kao što je bura od koje je Herceg Novi visokim zaleđem dobro zaštićen. Manje prijatno vreme donose i južni vetrovi koji u Hercegnovskom zalivu stvaraju "teško more".

- **Temperatura vazduha**

Najniža srednja mesečna temperatura je u januaru mesecu i iznosi 8° - 9°C, a Najviša srednja mesečna temperatura je u avgustu sa 24° - 25°C. U Herceg Novom ima prosečno godišnje 105

dana sa temperaturom preko 25°C i 33 dana s temperaturom preko 30°C, dok samo 3,3 dana prosečno godišnje, temperatura se spušta ispod 0°C. U pojedinim mikrolokalitetima (Topla), vrednost navedenih proseka je viša i po nekoliko°C.

- **Oblačnost**

Prosečna godišnja oblačnost je prilično visoka, tako da srednja mesečna i godišnja oblačnost u 1/10 pokrivenog neba iznosi 5,0/10. Najviše oblačnih dana ima u novembru, a najmanje u avgustu. Učešće vedrih dana je suprotno oblačnosti, tako da imamo sledeći odnos prosečno godišnje vedrih 101,8 dana, oblačnih 102,8 dana.

- **Insolacija**

Trajanje osunčanosti kreće se oko 2430 sati u proseku godišnje ili 6,6 sati na dan. Mesec juli ima najviši prosek sa 11,5 sati na dan, a decembar i januar najmanji sa 3,1 sati na dan.

- **Padavine**

Obilne padavine koje su poznata karakteristika ovog područja, rezultat su izraženih uslova reljefa. Prisustvo visokih planinskih venaca u neposrednom Zaleđu, uslovljava izdizanje vazdušnih masa, kondenzaciju i obilne padavine, tako da su Crkvice poznate kao mesto sa najviše padavina u Evropi. Broj dana sa padavinama većim od 1mm u Herceg-Novom, iznosi 128 godišnje, maksimum je u novembru a minimum u julu. Srednja godišnja količina vodenog taloga iznosi 1990mm. Sneg je retka pojava u ovom području, međutim na padinama Orjena i Subre visina snežnog pokrivača omogućuje razvoj zimskog turizma, zimskih sportova i rekreacije.

- **Vetrovitost**

U zavisnosti od distribucije vazdušnog pritiska koji je niži u toku letnjeg perioda a znatno viši u zimskom periodu, na ovom području se javlja nekoliko vrsta vetrova. Bura je hladan i suv severni vetar koji duva u zimskom periodu iz pravca severoistoka. Jugo – je vlažan vetar, duva u toku hladnijeg dela godine iz pravca jugoistoka. Od svih ostalih vetrova, može se izdvojiti severozapadni vetar. U toplijem delu godine javlja se, za ovo područje veoma karakterističan vetar – maestral koji duva na kopno iz pravca zapad – jugozapad.

- **Reljef**

Specifične prirodno-geografske karakteristike, posebno, razuđeni reljef i dramatična konfiguracija terena sa dominantnim brdsko-planinskim ambijentom, naglašenog južno-jadranskog i bokokotorskog identiteta u kombinaciji sa morskim zalivom neposredno vrše uticaj na razvoj HercegNovskog područja. Razuđeni reljef sa velikim nagibima nad užim priobalnim pojasom karakterišu relativno prostrani pojasevi na višim nadmorskim visinama i ograničenim mogućnostima naseljavanja ljudi i njihove aktivnosti. Složenost reljefa i njegove osnovne karakteristike najjednostavnije ispoljava sledeća tabela visinskih zona opštine Herceg Novi izražene apsolutnim i relativnim pokazateljima.

Visinske zone područja opštine Herceg Novi

Nadmorska visina (m)	visina (m)	površina (ha)	Udeo
do 100		2.227.15	9.5
101 - 200		3.723.80	15.6
201 - 400		3.876.65	16.5
401 - 700		2.956.10	12.6
701 - 1000		2.381.20	10.1
1001 - 1300		5.785.05	24.5
1301 i više		2.595.40	11.2
Ukupno		23.549.35	100.0

Morfometrija

Morfometrijska razvedenost terena je u direktnoj je zavisnosti od litostratigrafskog i strukturnog sklopa.

Na grafičkom prilogu izdvojene su četiri grupe različitog nagiba:

0° - 10°

10° - 20°

20° - 30°

preko 30°

Horizontalna i vertikalna razuđenost

Po stepenu razuđenosti obalske linije i vertikalne razuđenosti reljefa (disekcija) kopnenog prostora Boke Kotorske (a u sklopu toga i područje Opštine Herceg- Novi), predstavlja najizrazitiju celinu ne samo u Crnogorskom, već i u Jadranskom primorju.

- Površina kopnenog sliva Hercegnovskog zaliva iznosi:

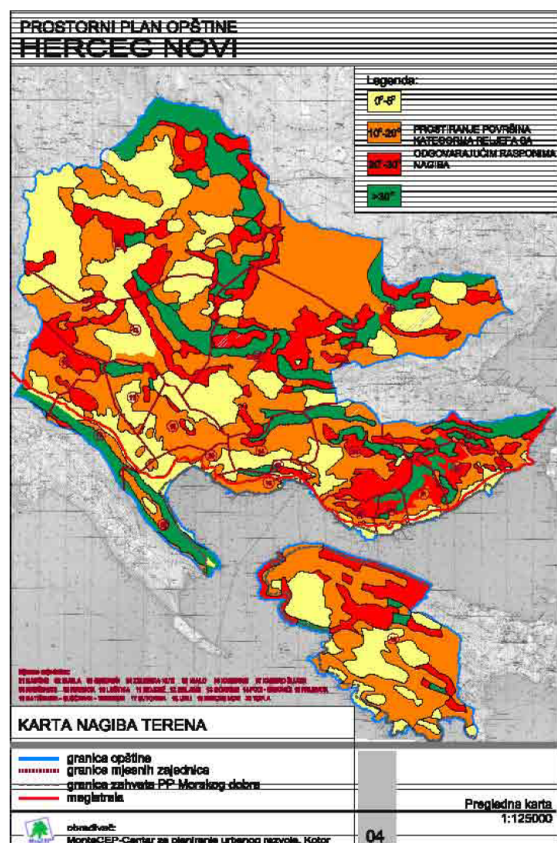
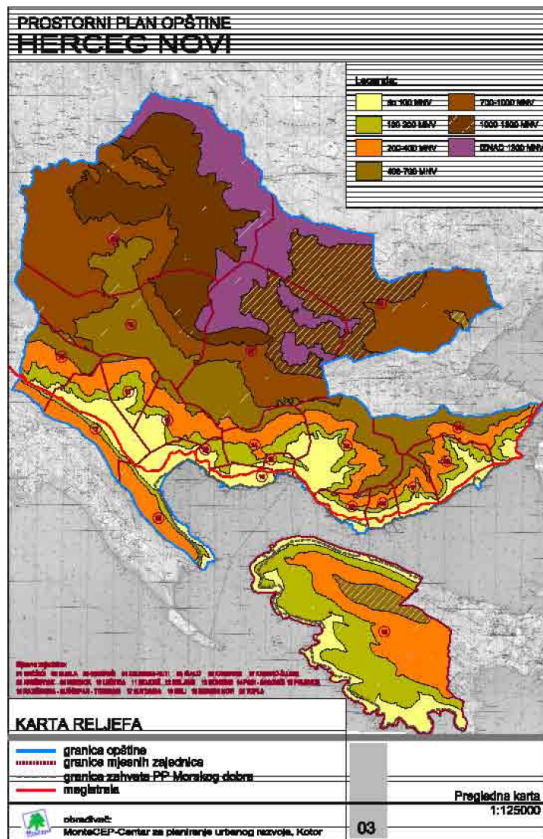
a) severoistočno zaleđe 76,4 km²

b) jugoistočno zaleđe 13,8 km²

- Površina mora – Hercegnovskog zaliva iznosi 28,6 km²

- Ostrvska površina (Mamula, Arza), iznosi 0,04 km²

- Ukupna dužina obale Hercegnovskog zaliva iznosi 45,235 km

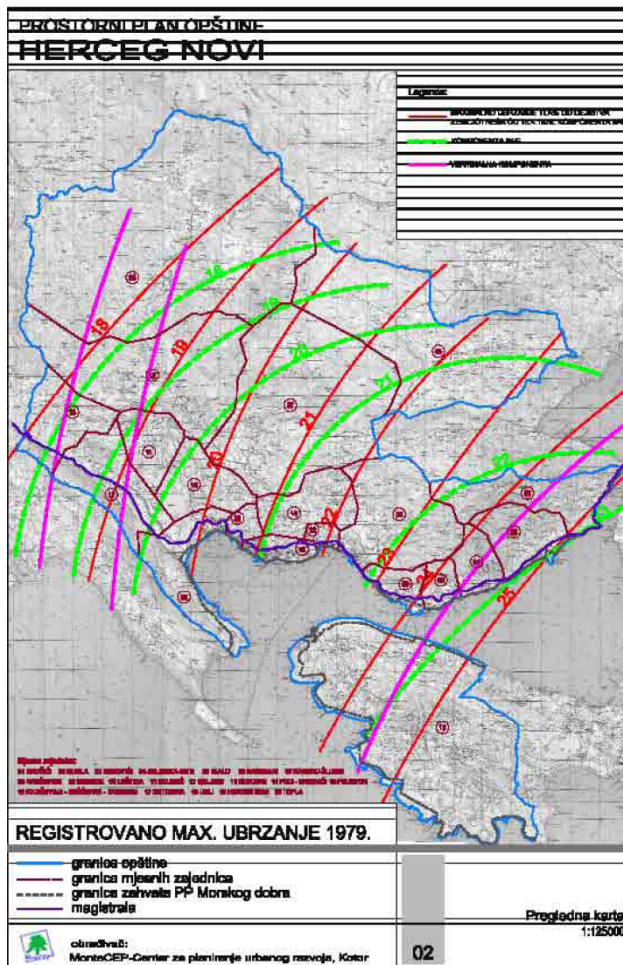
Inženjersko-geološke odlike terena

Teren Opštine Herceg Novi je vrlo komplikovane geološke građe, pa je to jedno od najsloženijih područja u jugoistočnom delu spoljnih Dinarida.

Zastupljene su naslage vrlo promenljivog litološkog sastava, a njihov je strukturni položaj intezivno poremećen tektonskim pokretima. Regionalno posmatrano, područje pripada geotehničkoj jedinici Budva – Bar („Cukali Zona,“) a u zapadnom delu Jadranske zone.

Na ovom području razvijeni su raznovrsni sedimenti Trijasa, Jure, Krede, Tercijara i kvartarnih tvorevina, a deo terena prekriven je antropogenim naslagama.

Litostratigrafske jedinice odlikuju se različitim biostratigrafskim, facijalnim i litološkim osobinama. Unutar njih su česte vertikalne i horizontalne promene, što ukazuje na različite uslove sedimentacije.

Seizmičke osobine

Imajući u vidu specifične lokalne geološke i inženjersko – geološke uslove, za urbano područje Opštine Herceg-Novi, urađene su karte seizmičke mikrojzonizacije prema analitičkoj metodi, a za iste geotehničke modele paralelno je urađen tabelarni prikaz seizmičkih parametara prema empirijskoj formuli prof. Nedvedera. Kad se govori o specifičnim lokalnim geološkim uslovima, treba uvažavati navlaku čvrstih karbonatnih stena na glinovite stene, zatim debljine erozionog ostatka navlake do 35m, kao i sve efekte koje izaziva takva strukturna grana. Karta seizmičke mikrojzonizacije urađena je grupiranjem istih, odnosno bliskih seizmičkih parametara pojedinih geotehničkih modela i podataka inženjersko – geološke karte. Na taj način, formirane su zone kod kojih su pored seizmičkih parametara u obliku maksimalnih ubrzanja, odreneni i odgovarajući koeficijenti seizmičkog intenziteta (K_s), kao i intenziteti po MCS skali.

Hidrogeološke karakteristike i pojave

21

Površinske vode

Rečna mreža je prilagođena reljefu i konfiguraciji terena, kao i režimu padavina. Rečni tokovi su kratki i po pravilu buičavi, sa obilnijim vodama tokom zime, a sa deficitom vode u letnjoj sezoni kada je najpotrebnija. Rečna korita, sem par izuzetaka u toku leta presuše. Celo područje može se podeliti u sedam većih bujičnih slivova i niz manjih slivnih područja sa različitim hidrauličkim i hidrološkim karakteristikama: reka Sutorina, Potok "Igalu", "Ljuti" potok, Potok "Nemila", Reke "Sopot" i "Zelenika", Potok "Baošić" i Potok "Pijavica" u Bijeloh.

Podzemne vode

Neophodno je pomenuti dva izdašnja izvora koja omogućuju bar minimalno letnje snabdevanje vodom stanovništva, a to su Opačica u Kutom polju i Lovac u Mojdežu. Vodni resurs od posebnog značaja su izvorišta mineralne vode, posebno izvorište Slatina koje snabdeva lečilišno-zdravstveni institut "Simo Milošević" u Igalu dovoljnim količinama za raznovrsne terapijske svrhe. U okviru resursa voda moguće je uslovno navesti i lekovito blato.

More

Razmatranje prostora opštine Herceg Novi mora se neposredno dovesti u odnos sa površinom mora HercegNovskog zaliva koja iznosi 26.6 km² spajajući, ili razdvajajući dva kopnena dela Opštine. Dužina morske obale na području Herceg Novog iznosi 45.235 metara, s tim što je njena dužina na odvojenom delu poluostrva Luštica 24.890 metara i strmo se izdiže iz mora, sem na

nekoliko lokaliteta posebne vrednosti i atraktivnosti kao što je šljunkovito-peščana plaža Žanjic. Morska obala duž severnog kopnenog dela Opštine duga je 20.345 metara.

HercegNovski zaliv po svojim hidrografsko – okeanografskim karakteristikama, bitno se razlikuje od Tivatskog i Kotorskog zaliva, zbog direktnog kontakta sa vodama otvorenog mora na spojnici Rt Oštra – Rt Mirište u širini od oko 3km. Generalni tok kretanja vode - morske struje (novembar - februar), pokazuje veliku zavisnost o uticaju otvorenog mora, a posebno struja plime i oseke. Merenja izvršena u letnjem periodu pokazuju još složeniju dinamiku vodenih masa u HercegNovskom zalivu.

Morske mene dnevno iznose 22cm, dok amplitude viših, visokih, nižih i niskih voda iznose prosečno 27,9cm, a maksimalna višegodišnja amplituda iznosi 106,5cm. Karakteristike površinskih valova - valni modeli koji se pojavljuju su znatno različiti od modela generisanih u području sa većim privetrištem. Zato treba očekivati da će valni elementi nastalih modela biti znatno deformisani, a te deformacije uticaće na bitno smanjenje valnih elemenata za određene uslove (brzina i smer vetra, te vreme trajanja vetra određenog smeru). Deformacije valnih modela uslediće i zbog relativno malih dubina neposredno uz

obalu, a efekti refleksije valova od obale usloviće stvaranje modela ukrštenog mora, u kojima se smer napredovanja valova može bitno razlikovati od smeru vetra.

Pedološke karakteristike

Karakteristike i stanje zemljišta u Opštini Herceg-Novu, su direktna posledica uticaja prirodnih faktora i uticaja čoveka kao faktora stvaranja zemljišta.

Obalno područje Opštine Herceg-Novu, deo je padine Bokotorskog zaliva, gde je današnji nivo mora usporio odnos erodiranog materijala prema svojoj prirodnoj erozionoj bazi (dno doline), pa su stvoreni veliki naplavinski nanosi u Kutskom i Sutorinskom polju veoma povoljni kao poljoprivredno zemljište.

Od obale ka planini nalaze se različiti tipovi zemljišta: mediteranska crvenica (terra rossa), planinske crvenice tipa Buavica, plitka skeletna crvenica, odnosno Buavica, dok u depresijama taloženje materijala sa viših terena je uslovljeno stvaranje srednje dubokog i dubokog zemljišta.

Duboka Crvenica i duboka Buavica pod izmenjenim uslovima pedoklime, gube znatan procenat organskih materijala, te kao posledica toga, javlja se smeđa boja ovih zemljišta. Unutar ova dva tipa, na glinovitim, laporovitim i drugim trošnim podlogama, stvara se smeđe zemljište. U zoni uticaja Jadranske klime to je smeđe primorsko zemljište na flišnoj seriji, a u planinskoj zoni to je smeđe humusno zemljište. Oko naselja duž priobalnog pojasa Opštine Herceg-Novu, stvorena su smeđa antropogena zemljišta na terasama .

Radom reka i bujičnih potoka duž priobalnog dela, stvorena su mlađa, genetski nerazvijena zemljišta. Duluvijum i aluvijalno-deluvijalna zemljišta. Dramatičan reljef karakteriše malo učešće poljoprivrednog zemljišta, značajno učešće šumskog, ali degradiranog zemljišta i relativno veće učešće neplodnog zemljišta. Odnos poljoprivrednog i šumskog zemljišta davno je narušen širenjem poljoprivrednog, ali se sada proces dešava u obrnutom smeru spontano. Korišćenje poljoprivrednih površina, na području Herceg Novog, svedeno je na marginalnu meru, uglavnom kao dopunska ili usputna delatnost.

Poljoprivredne površine, pored toga što su prepuštene delovanju prirode, smanjuju se i širenjem građevinskog i gradskog zemljišta posebno u užem priobalnom pojasu gde su prisutne oranične površine.

Vegetacija

Na području opštine Herceg Novi, zastupljena je eumediteranska zimzelena vegetacija, sa kontakt zonom koju čine termofilne submediteranske listopadne šume. Dominira klimatogena zajednica zimzelenog hrasta crnike (česmine –*Quercus ilex* i crnog jasena *Fraxinus ornis*), koja je slabo očuvana. U okviru pomenute zajednice, jako su prisutni njeni degradacioni oblici: makije, garizi i kamenjari, kao krajnji stadijum degradiranosti.

Od eumediteranske zone dublje ka kopnu i na većim nadmorskim visinama prostire se listopadna submediteranska vegetacija koju čine dva pojasa:

- niži submediteranski pojas,
- viši submediteranski pojas.

Niži submediteranski pojas zalazi 3 do 4 km, duboko u kopno i penje se do 400 –500 mnv. Čine ga biljne zajednice belog graba (*Carpinus orientalis*) i kostrike (*Ruscus aculeatus*). Najveći deo šume je degradiran, pa dominiraju šikare i šibljaci. U zaleđu se mogu uočiti monokulturne sastojine šuma alpskog i crnog bora.

Viši mediteranski pojas ide 5 do 6 km u kopno i penje se do 800 – 900 mnv. Zbog jačeg uticaja kontinentalne klime ovde se javljaju listopadne hrastove i grabove šume i šikare, kamenjari, pašnjaci i livade.

Urbano zelenilo na području opštine čine: zelene površine opšte namene, linearno zelenilo – drvoredi, zelene površine ograničene namene, blokovsko zelenilo i zelene površine specijalne nemene.

2.2. Opis stanja životne sredine

23

Ljudska civilizacija je na bazi prirodnih pogodnosti Primorja, i to ranije nego u drugim područjima Crne Gore, kreirala dinamičan razvoj čije su posledice danas dobro uočljive. Te pogodnosti nijesu bile samo povoljni klimatski uslovi i mogućnost povezivanja sa drugim udaljenim zemljama i krajevima, već i prirodni resursi koji tu postoje, kako u moru (ribarski resursi), tako i na kopnu (šume, obradivo zemljište...). Mnogi od tih resursa su ostali sačuvani za našu i naredne generacije, dok su neki potpuno nestali ili se drastično promenili, kao i u drugim okolnim zemljama. Takvu sudbinu su imale nekada bujne mediteranske šume od kojih su danas ostale samo goleti na okolnim planinama ili makija na raznim stupnjevima degradacije u samom priobalnom pojasu. I danas čovekova aktivnost, kao što je pojačana urbanizacija, industrijska i turistička izgradnja, izgradnja saobraćajnica i dr., dovode do velikih promena na ovom prostoru i unošenja niza novih negativnih uticaja na prirodnu sredinu čitavog područja.

Životna sredina kopnenog dela Opštine Herceg Novi

Koliko god da se stanje životne sredine kopnenog dela opštine u celini može pozitivno oceniti, rezultati istraživanja ukazuju na to, da se za neka područja moraju, već sada, preduzeti mere zaštite.

Područja koja su prvenstveno ugrožena po pravilu se nalaze na uskom području kontakta kopna i mora. Poremećaji na kopnu najčešće se javljaju do širine 500-1000 m od obale, s tim što kod naselja zadiru više u kopno, dok se poremećaji i određena zagađenja mora pretežno pojavljuju u pojasu od oko 100-300 m od obale.

A. Kvalitet vazduha

Na području Herceg-Novog nema većih zagađivača vazduha. Lokalno zagađenje potiče u najvećoj meri od grijanja bilo privrednih i zdravstvenih objekata, bilo domaćinstava, dok su hotelski kapaciteti zagađivači samo ukoliko rade u sezoni grejanja. Povoljna je okolnost što je broj korisnika grejanja u grejnoj sezoni najmanji, u odnosu na ukupne receptivne kapacitete područja, obuhvatajući stalno stanovništvo i turiste.

Drugi izvor zagađenja vazduha je saobraćaj. On je najdinamičniji u drugom delu godine, u letnjoj sezoni. Nepovoljni efekti mogu se osetiti na malom prostoru, uz frekventne saobraćajnice, usled smanjene brzine kretanja automobila, u relativno kratkim periodima i nepovoljnim meteorološkim uslovima. Karakterističan izvor zagađenja vazduha su požari četinarskih šuma i drugog mediteranskog rastinja, koji su česti u letnjem periodu godine na ovom prostoru.

Moguća su i zagađenja vazduha sa udaljenih oblasti, kao na primer pustinjским saharским peskom, donesenim vetrom ciklonskih frontova i staloženom kišom koja ih prati.

Navedeni izvori zagađenja nisu zabrinjavajućeg obima, iako nije utvrđena veličina emisije polutanata. Njihov efekat na stanje kvaliteta vazduha je veoma mali, zbog velike moći samoprečišćavanja atmosfere ovog prostora.

Praćenje kvaliteta vazduha na području Herceg-Novog vrše JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore (u okviru godišnjih Programa kontrole kvaliteta vazduha Crne Gore, za Bar, Budvu, Kotor, Tivtu, Ulcinj i Herceg Novi) i Republički hidrometeorološki zavod (na meteorološkim stanicama Kotor, Budva i Bar).

Na osnovu uzorkovanja vazduha na sadržaj dima i sumpordioksida (SO₂) i dobijenih parametara, vazduh na području Herceg-Novog pripada klasi čistog. Bez obzira na dobro ocenjeno stanje zagađenja u Herceg-Novom, neophodno je i za ovo područje uraditi Katastar zagađivača, celishodno u okviru integralnog Katastra zagađivača za celu Crnu Goru. Ovo ne samo zbog činjenice da osim nekih zona u Boki Kotorskoj i Baru, ovde nema lokalno većih zagađivača, već pre svega zbog eventualnog transporta zagađenja sa daljine i njegove procene. Do sada nema sistematskih istraživanja uticaja zagađenja vazduha na zdravlje ljudi, vegetaciju, kao i građevinske materijale i istorijskih spomenika. Ovo nameće potrebu odgovarajućeg institucionalnog organizovanja u cilju praćenja tih uticaja na ove receptore.

24

B. Padavine

Merenje parametara kvaliteta u padavinama vrše JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore (u okviru godišnjih Programa sistematskog ispitivanja sadržaja radionukleida u životnoj sredini Crne Gore) i Republički hidrometeorološki zavod preko mreže stanica za kvalitet padavina koju čine stanice Herceg Novi, Kotor, Budva, Bar i Ulcinj, na kojima se prati hemijski sastav 24h uzorka padavina. Osim pH i elektroprovodljivosti, određuje se sastav makrojonu: sulfata, nitrata, hlorida, bikarbonata, amonijuma, natrijuma, kalijuma, kalcijuma i magnezijuma. Na osnovu praćenja padavina tokom proteklih dvadesetak godina, situacija u pogledu kvaliteta padavina može se oceniti kao relativno povoljna. Mineralizacija je nešto povećana u odnosu na prosek kontinentalnih kiša, što je u najvećoj meri posledica uticaja blizine morske vode na merna mesta. Beleži se relativno povećanje kiselosti padavina uglavnom u Bokokotorskom zalivu i manje na otvorenoj obali. Pojava "kiselih kiša" najizrazitija je u Zalivu, u zimskom periodu, a na otvorenoj obali u jesen. U Zalivu, u ovom pogledu, ističe se oblast Herceg Novog. Trendovi srednjih godišnjih vrednosti merenih parametara su opadajući tokom perioda posmatranja. Izuzetak je trend sadržaja amonijaka, koga ima u maloj količini i blago raste.

C. Radioaktivnost vazduha i padavina

Ispitivanja radioaktivnosti na ovom prostoru su dosad vrlo retka, pa nema pouzdanih podataka o stepenu kontaminacije prirodnim i veštačkim nuklidima. Stanica Herceg Novi, koja radi u međunarodnom programu praćenja zagađenja Mediterana sa kopna - MEDPOL, prati sadržaj teških metala u padavinama i na lebdećim česticama u vazduhu, kao i eksponencijalnu dozu gama zračenja u vazduhu i padavinama, u Programu rane najave akcidenata. Vrednosti merenja eksponencijalne doze gama zračenja, u granicama su uobičajenog fonskog zračenja u vazduhu i padavinama i najčešće su u intervalu 0,08-0,13 mG.

D. Kopnene vode

Bujični tokovi sa kopna, sami po sebi, ne mogu se smatrati zagađivačima mora. Oni su sezonskog karaktera i javljaju se u periodu jakih kiša i naglog topljenja snega. U tim periodima pretvaraju se u zagađivače morske vode, s obzirom na nekontrolisano i prekomerno odnošenje samonikle vegetacije sa njihovih oboda, bacanje različitog otpada i ispuštanje otpadnih voda u njih, kao i neadekvatno izvedene tehničke intervencije u donjem delu toka (sužavanje i betoniranje korita, zagušivanje propusta i sl.).

E. Zemljište

Stanje zemljišta u odnosu na sadržaj opasnih i štetnih materija, može se okarakterisati kao dobro na osnovu izvršenog praćenja, na ciljano odabranim lokacijama. U opštini Herceg Novi konstatovan je povećan sadržaj polutanata (organskih i neorganskih). Ovo je rezultat neadekvatnog odlaganja komunalnog otpada.

F. Otpadne vode

Izgradnja vodovodnih sistema je u znatnoj meri povećala količinu otpadnih voda. Istovremeno, postojeći kanalizacioni sistemi nisu proširivani sa dinamikom koja bi pratila nagli rast pojedinih naselja i porast ukupnih turističkih kapaciteta, odnosno nije omogućeno adekvatno prihvatanje, tretman i dispozicija povećane količine otpadnih voda. Ovo se posebno odnosi na rastući obim izgradnje koja je uzrokovana povećanim brojem stanovnika, kao i naletu turista u letnjem periodu godine, tokom poslednjih godina.

Iz tog razloga, potencijalnu opasnost predstavlja ispuštanje otpadnih voda pojedinih objekata u septičke jame, koje često nisu adekvatno izgrađene, pa se u njima akumulirane vode direktno proceđuju u teren. Kako ovih kuća već ima veliki broj, grupisanih od nekoliko desetina do nekoliko stotina na jednom mestu i sve se više uključuju u sistem vodosnabdevanja, sve je izraženiji njihov uticaj na zagađivanje, podzemnih voda. Ova situacija je posebno zabrinjavajuća u slučaju formiranja velikih stambenih kompleksa, u neposrednoj blizini obale, čije otpadne vode mogu predstavljati i izvor zagađenja mora. Na zagađivanje podzemnih voda i mora utiču i istrošena ulja iz motora koja sa saobraćajnica i gradskih površina odlaze u zemljište i površinske vode, a samo delom u kanalizacione sisteme.

G. Čvrsti otpad

Količina čvrstih otpadnih materija je sve veća na području Herceg Novog. Taj čvrsti otpad se uglavnom sakuplja na odgovarajući način (selektivno prikupljanje otpada), ali njegova konačna

dispozicija još nigde nije propisno rešena. Za krajnje odlagalište se koristi gradska deponija smeća u MZ Ubli, koja nije sanitarno regulisana ni privedena nameni. Pored pomenute deponije još uvek postoje terenske depresije, uvale, napušteni kamenolomi, jame, vrtače i morskehridi, a ponekad i samo more gde se smeće nekontrolisano odlaže. Te deponije su često nedopustivo blizu naselja, javnih saobraćajnica i korita površinskih voda. Samozapaljivanje ili namerno paljenje ovakvih deponija, kao i truljenje otkrivenog smeća, dovodi do zagađenja vazduha. Neodgovarajuća priprema deponija uzrok je zagađenja okolnog zemljišta, podzemnih voda, površinskih voda u čijoj se blizini nalaze i površine mora.

H. Buka

Pojava buke na prostoru Opštine i neposrednog zaleđa nema većih specifičnosti u odnosu na druga područja. Iako se ne raspolaže rezultatima merenja intenziteta buke, pojačana buka je prisutna naročito u naseljima i turističkim kompleksima duž Jadranske magistrale.

I. Kvalitet zemljišta

Karakteristike i stanje zemljišta u Opštini Herceg-Novi, su direktna posledica uticaja prirodnih faktora i uticaja čoveka kao faktora stvaranja zemljišta. Obalno područje Opštine Herceg-Novi, deo je padine Bokokotorskog zaliva, gde je današnji nivo mora usporio odnos erodiranog materijala prema svojoj prirodnoj erozionoj bazi (dno doline), pa su stvoreni veliki naplavinski nanosi u Kutskom i Sutorinskom polju veoma povoljni kao poljoprivredno zemljište. Od obale ka planini nalaze se različiti tipovi zemljišta: mediteranska crvenica (terra rosa), planinske crvenice tipa buavica, plitka skeletna crvenica, odnosno buavica, dok u depresijama taloženje materijala sa viših terena je uslovlila stvaranje srednje dubokog i dubokog zemljišta. Duboka Crvenica i duboka buavica pod izmenjenim uslovima pedoklime, gube znatan procenat organskih materijala, te kao posledica toga, javlja se smena boja ovih zemljišta. Unutar ova dva tipa, na glinovitim, laporovitim i drugim trošnim podlogama, stvara se smeđe zemljište. U zoni uticaja Jadranske klime to je smeđe primorsko zemljište na flišnoj seriji, a u planinskoj zoni to je smeđehumusno zemljište. Oko naselja duž priobalnog pojasa Opštine Herceg-Novi, stvorena su smeđa antropogena zemljišta na terasama koje je uglavnom izgradila ljudska ruka. Radom reka i bujičnih potoka duž priobalnog dela, stvorena su mlađa, genetski nerazvijena zemljišta. Duluvijum i aluvijalno-deluvijalna zemljišta. Dramatičan reljef karakteriše malo učešće poljoprivrednog zemljišta, značajno učešće šumskog, ali degradiranog zemljišta i relativno veće učešće neplodnog zemljišta. Odnos poljoprivrednog i šumskog zemljišta davno je narušen širenjem poljoprivrednog, ali se sada proces dešava u obrnutom smeru spontano. Korišćenje poljoprivrednih površina, na području Herceg Novog, svedeno je na marginalnu meru, uglavnom kao dopunska ili usputna delatnost. Poljoprivredne površine, pored toga što su prepuštene delovanju prirode, smanjuju se i širenjem građevinskog i gradskog zemljišta posebno u užem priobalnom pojasu gde su prisutne oranične površine.

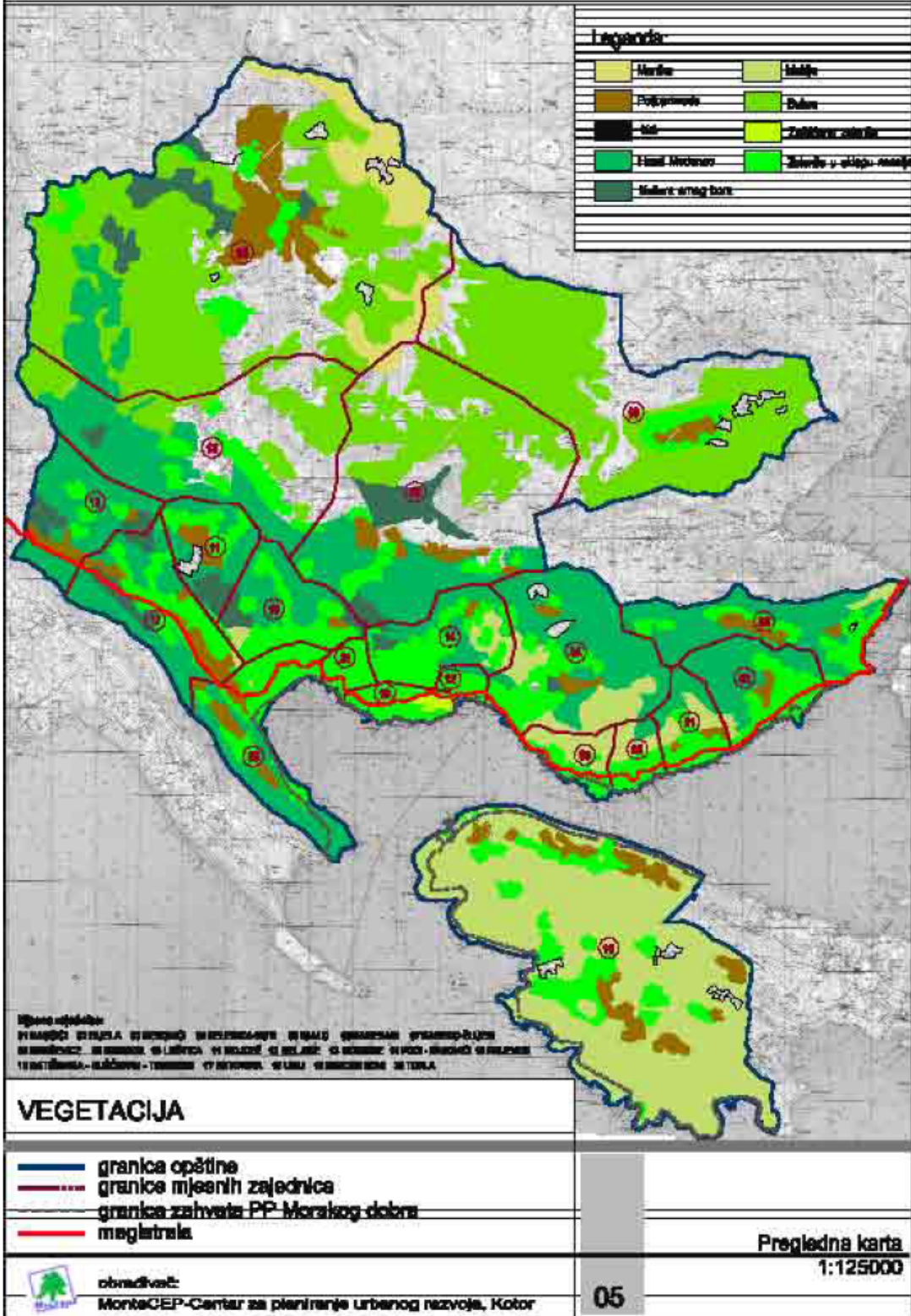
J. Vegetacija

Na području opštine Herceg Novi, zastupljena je eumediteranska zimzelena vegetacija, sa kontakt zonom koju čine termofilne submediteranske listopadne šume. Dominira klimatogena zajednica zimzelenog hrasta crmike (česmine – Quercus ilex i crnog jasena Fraxinus ornus), koja je slabo očuvana. U okviru pomenute zajednice, jako su prisutni njeni degradacioni oblici: makije, garizi i kamenjari, kao krajnji stadijum degradiranosti. Od eumediteranske zone dublje ka kopnu i na većim nadmorskim visinama prostire se listopadna submediteranska vegetacija koju čine dva pojasa:

- niži submediteranski pojas,
- viši submediteranski pojas.

Niži submediteranski pojas zalazi 3 do 4 km, duboko u kopno i penje se do 400 –500 mnv. Čine ga biljne zajednice bjelogradića (*Carpinus orientalis*) i kostrike (*Ruscus aculeatus*). Najveći deo šume je degradiran, pa dominiraju šikare i šibljadi. U zaleđu se mogu uočiti monokulturne sastojine šuma alpskog i crnog bora.

PROSTORNI PLAN OPŠTINE HERCEG NOVI

K. Zaštićena područja prirode

Obrađivač nije raspolagao podacima da su u okviru DUP-a prepoznata zaštićena područja prirode.

III. IDENTIFIKACIJA PODRUČJA ZA KOJA POSTOJI MOGUĆNOST DA BUDE IZLOŽENO ZNAČAJNOM RIZIKU

A. Degradirana područja

Usled brojnih antropogenih uticija (pre svega se misli na nekontrolisanu gradnju mešovitog karaktera) došlo je do izvesnog poremećaja prostorne harmonije. Najveći deo zemljišta je zapostavljen-zapušten i pretvoren u regresivne livade i šumarke, šume su znatno proređene, posebno na nižim pozicijama u blizini naselja, dok su manji deo - okućnice u kojima se nalaze povrtnjaci i voćnjaci.

B. Poljoprivredno zemljište

Degradirane poljoprivredne površine karakterišu neiskoršćen potencijal, bespravna gradnja, zapušteno zemljište i potencijalna opasnost od zagađenja zemljišta

C. Područja bespravne izgradnje.

U vreme rada na terenu, anketiranja korisnika prostora i evidentiranja postojećeg stanja, konstatovan je veći broj praznih i nezavršenih objekata kao i neujednačena spratnost objekata i kvalitet gradnje.

Predmetni prostor se može smatrati neracionalno izgrađenim.

Većina urbanističkih parcela ima izuzetno veliki indeks zauzetosti i indeks izgrađenosti.

Po pravilu, rastojanja između objekata su manja od propisanih, a do nekih objekata ne postoji koljski prilaz. Ove zone se odlikuju nižim standardom stanovanja, koje je posebno ugroženo nedostatkom saobraćajnica, parkirališta i zelenih površina. Da bi se završila započeta izgradnja blokova u okviru postojećih zona, planirana je nova izgradnja na neizgrađenom zemljištu u skladu sa mogućnostima prostora, zamena postojećih objekata novim, kao i pribavljanje građevinske dozvole uz mogućnost dogradnje i nadgradnje postojećih objekata u okviru dozvoljenih parametara u istom postupku.

IV POSTOJEĆI PROBLEMI U POGLEDU ŽIVOTNE SREDINE

Specifični problemi koji su nastali kao prateća pojava dosadašnjeg ekonomskog i društvenog razvoja na području Herceg Novog su ekološke prirode. Realna ocena, odnosno procena prisutnih i delujućih ekoloških poremećaja teško je ostvariva budući da ne postoje jedinstveno prihvatljiva reprezentativna i objektivna merila. Dramatičnost sa kojom se tretiraju ekološki poremećaji i koji su izraženi kroz pojam održivog razvoja prisutna je i na području Herceg Novog. Naime, sve je u znaku traganja za realno ostvarivim uslovima, bolje reći, mogućnostima održivog razvoja na kome i ova strategija dugoročnog razvoja počiva. Neophodno je odbaciti tezu da na području Herceg Novog nisu nastali veći ekološki

poremećaji. Prisustvo poremećaja je evidentno, nastali su narušavanjem ekološke ravnoteže aktivnim delovanjem ljudskog faktora. Raznovrsnost ekoloških poremećaja uslovljeno je interakcijom ljudskog faktora u odnosu na korišćene prostorne celine i njihove specifičnosti ili posebnosti.

Za teritoriju opštine Herceg Novi važe iste zakonitosti antropogenog pritiska koje su naglašene na celom području poslednjih godina, tako da predmetno područje nije izuzeto od toga. Imajući u vidu da u opštini ne postoje industrijski zagadivači, veliki pritisak je posledica neplanirane i nekontrolisane izgradnje, što je izazvalo niz problema u pogledu ugrožavanja životne sredine. Neplanirana i nekontrolisana izgradnja objekata izazvala je sledeće probleme:

- degradaciju lokalnih pejzaža (u području naselja),
- smanjenje površina pokrivenih tipičnom vegetacijom
- zagadenje komunalnim otpadnim vodama,
- zagađenje zemljišta otpadom (u naselju i njegovoj blizini),
- zagušenje lokalnih saobraćajnica (na celom području),
- nedostatak vode za piće u letnjim mesecima (u naseljima),
- povećanje rizika od šumskih požara (na celom području).

V OPŠTI I POSEBNI CILJEVI STRATEŠKE PROCENE

5.1. Opšti ciljevi strateške procene

Osnovni cilj izrade strateške procene je obezbeđivanje da pitanja životne sredine, uključujući i zdravlje ljudi, budu potpuno uzeta u obzir prilikom razvoja, radi obezbeđivanja održivog razvoja, obezbeđivanje učešća javnosti, kao i unapređivanja nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine.

Prostornim planom Republike Crne Gore i Nacionalnom strategijom održivog razvoja definisani su opšti ciljevi u oblasti zaštite životne sredine – očuvanje kvaliteta životne sredine, kao i očuvanje i unapređenje prirodnih vrednosti, posebnosti prostora i kulturno-istorijske baštine Crne Gore. Opšti ciljevi zaštite životne sredine na području DUP-a proističu iz opštih ciljeva zaštite životne sredine definisanih Zakonom o životnoj sredini ("Sl.list RCG", br.55/00):

- očuvanje i zaštita zdravlja ljudi, celovitosti, raznovrsnosti i kvaliteta ekosistema, genofonda životinjskih i biljnih vrsta, plodnosti zemljišta, prirodnih lepota i prostornih vrednosti, kulturne baštine i dobara koje je stvorio čovek;
- obezbeđenje uslova za ograničeno, razumno i održivo gazdovanje živom i neživom prirodom, očuvanje ekološke stabilnosti prirode, količine i kvaliteta prirodnih bogatstava i sprečavanje opasnosti i rizika po životnu sredinu.

Izradom strateške procene uticaja na životnu sredinu obezbeđuje se uskladenost aktivnosti definisanih planom sa važećom zakonskom regulativom i državnim planskim dokumentima u Crnoj Gori. Strateška procena za navedeni DUP je procenila potencijalne negativne uticaje na životnu sredinu i pružila predlog adekvatnih mera koje će se preduzeti u cilju sprečavanja i smanjenja štetnih uticaja aktivnosti čija realizacija je predviđena ovim planskim dokumentom. Rezultati Strateške procene uticaja će doprineti odgovarajućem donošenju odluka u planskom procesu.

Opšti ciljevi strateške procene definisani su na osnovu zahteva i ciljeva u pogledu zaštite životne sredine u drugim planovima i programima, kao i ciljeva zaštite životne sredine utvrđenih na nacionalnom i međunarodnom nivou.

5.2 Posebni ciljevi strateške procene

Posebni ciljevi zaštite životne sredine planskog područja utvrđuju se na osnovu analize stanja životne sredine i značajnih pitanja, problema, ograničenja i potencijala planskog područja, kao i prioriteta za rešavanje ekoloških problema, a u skladu su sa opštim ciljevima i načelima zaštite životne sredine.

Posebni ciljevi strateške procene predstavljaju razradu opštih ciljeva i definisani su na osnovu sagledanih problema i zahteva za zaštitu životne sredine na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou. Za svaki od postavljenih posebnih ciljeva strateške procene definisani su indikatori u odnosu na koje se ocenjuju planska rešenja. Izbor indikatora izvršen je iz "Osnovnog seta UN indikatora održivog razvoja". Ovaj set indikatora zasnovan je na konceptu "uzrok-posledica-odgovor" i u potpunosti odražava principe i ciljeve održivog razvoja.

Na osnovu definisanih posebnih ciljeva vrši se izbor odgovarajućih indikatora koji će se koristiti u izradi strateške procene uticaja na životnu sredinu. Indikatori stanja životne sredine predstavljaju veoma bitan segment u okviru izrade ekoloških studija i planskih dokumenata. Indikatori su veoma prikladni za merenje i ocenjivanje planskih rešenja sa stanovišta mogućih šteta u životnoj sredini kao i za utvrđivanje koje nepovoljne uticaje treba smanjiti ili eliminisati. Svrha njihovog korišćenja je u usmeravanju planskih rešenja ka ostvarenju ciljeva koji se postavljaju.

Indikatori predstavljaju jedan od instrumenata za sistematsko identifikovanje, ocenjivanje i praćenje stanja, razvoja i uslova sredine i sagledavanje posledica. Oni su sredstvo za praćenje izvesne promenljive vrednosti u prošlosti i sadašnjosti, a neophodni su kao ulazni podaci za svako planiranje.

Imajući u vidu prostorni obuhvat plana, planiranu namenu, stanje životne sredine u planskom području i šire definisani su posebni ciljevi Strateške procene uticaja, izvršen je izbor indikatora u odnosu na koje će biti vršena procena uticaja planskih rešenja na životnu sredinu.

Prilikom definisanja indikatora obrađivači SPU su se oslonili, kao što je naglašeno, na indikatore UN za održivi razvoj kao i na elementarne ekološke indikatore koji se mogu uzeti u obzir u odnosu na postojeće stanje životne sredine i karakter plana i planiranih aktivnosti.

Vrlo je važno napomenuti da su navedeni indikatori definisani u kontekstu realizacije planskih, a ne tehničkih i tehnoloških rešenja. Pri tome, treba napraviti razliku između Strateške procene uticaja (SPU) i Procene uticaja (PU). SPU je planski orijentisana i razmatra planska rešenja kao osnov za realizaciju ciljeva održivog razvoja i zaštite životne sredine. Upravo na ovakvom shvatanju SPU baziran je i predmetni plan. Sa druge strane, procene uticaja su tehnički i tehnološki orijentisane sa ciljem da definišu mere zaštite prilikom izrade glavnih projekata (a ne planova) kako bi se određeni negativni uticaji sveli u zakonski definisane okvire.

Posebni ciljevi su :

- Razvoj područja u smislu kompletnijeg pružanja različitih usluga, pa i ove;
- Povećanje pristupačnosti, kao i poboljšanje dostupnosti kvalitetnom saobraćajnom mrežom;
- Formiranje kvalitativne i realne prostorne organizacije za sveobuhvatan razvoj;
- Povećanje spektra aktivnosti i pružanja usluga na području plana, a i šire i sve u cilju jačanja decentralizacije;
- Stvaranje uslova za uravnoteženiji prostorni razvoj područja decentralizacijom aktivnosti u novi razvojni centar, revitalizacijom proizvodnje, angažovanjem lokalne radne snage, razvojem ostalih sektora u pravcu unapređenja životnog standarda.
- Unapređenje lokacijskih prednosti, usmereno ka višem stepenu investicione privlačnosti.

VI PROCENA MOGUĆIH UTICAJA PLANSKIH REŠENJA NA ŽIVOTNU SREDINU

6.1. Procena uticaja varijantnih rešenja

Zakon o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu ne propisuje šta su to varijantna rešenja plana koja podležu strateškoj proceni uticaja, ali u praksi se moraju razmatrati najmanje dve varijante:

- 1) varijanta da se plan ne usvoji i implementira, i
- 2) varijanta da se plan usvoji i implementira.

Varijantna rešenja plana predstavljaju različite racionalne načine, sredstva i mere realizacije ciljeva plana u pojedinim sektorima razvoja, kroz razmatranje mogućnosti korišćenja određenog prostora za specifične namene i aktivnosti.

Ukupni efekti plana, pa i uticaji na životnu sredinu, mogu se utvrditi samo poređenjem sa postojećim stanjem, sa ciljevima i rešenjima plana.

Ograničavajući se u tom kontekstu na pozitivne i negativne efekte koje bi imalo donošenje ili nedonošenje predmetnog plana, strateška procena će se baviti razradom obe varijante.

6.2. Evaluacija karakteristika i značaja uticaja

U nastavku strateške procene uticaja biće izvršena evaluacija značaja, prostornih razmera i verovatnoće uticaja planskih rešenja plana na životnu sredinu.

Značaj uticaja procenjuje se u odnosu na veličinu (intenzitet) uticaja i prostorne razmere na kojima se može ostvariti uticaj. Uticaji, odnosno efekti, planskih rešenja, prema veličini promena se ocenjuju brojevima od -3 do +3, gde se znak minus odnosi na negativne, a znak plus za pozitivne promene.

Ovaj sistem vrednovanja primenjuje se kako na pojedinačne indikatore uticaja, tako i na srodne kategorije preko zbirnih indikatora.

Tabela. Kriterijumi za ocenjivanje veličine uticaja

Veličina uticaja	Oznaka	Opis
Kritičan	- 3	Preopterećuje kapacitet prostora
Veći	- 2	U većoj meri narušava životnu sredinu
Manji	- 1	U manjoj meri narušava životnu sredinu
Nema uticaja	0	Nema uticaja na životnu sredinu
Pozitivan	+ 1	Manje pozitivne promene u životnoj sredini
Povoljan	+ 2	Povoljne promene kvaliteta životne sredine
Vrlo povoljan	+ 3	Promene bitno poboljšavaju kvalitet života

U tabeli. prikazani su kriterijumi za vrednovanje prostornih razmera mogućih uticaja.

Tabela. Kriterijumi za vrednovanje prostornih razmera mogućih uticaja

Značaj uticaja	Oznaka	Opis
Nacionalni	N	Moguć uticaj na nacionalnom nivou
Regionalni	R	Moguć uticaj u regionu
Opštinski	O	Moguć uticaj na području opštine
Lokalni	L	Moguć uticaj lokalnog karaktera

Verovatnoća da će se neki procenjeni uticaj dogoditi u stvarnosti takode predstavlja važan kriterijum za donošenje odluka u toku izrade plana.

Verovatnoća uticaja određuje se prema skali prikazanoj u tabeli.

Tabela. Skala za procenu verovatnoće uticaja

Verovatnoća	Oznaka	Opis
100%	VV	Uticaj vrlo verovatan
više od 50%	V	Uticaj verovatan
manje od 50%	M	Uticaj moguć
manje od 1%	N	Uticaj nije verovatan

Pored toga, dodatni kriterijumi mogu se izvesti prema vremenu trajanja uticaja, odnosno posledica. U tom smislu mogu se definisati privremeni-povremeni (P) i dugotrajni (D) efekti.

Na osnovu kriterijuma procene veličine, prostornih razmera i procene verovatnoće uticaja planskih rešenja na ciljeve strateške procene vrši se evaluacija značaja identifikovanih uticaja za ostvarivanje ciljeva strateške procene.

Usvaja se: Uticaji od strateškog značaja za predmetni plan su oni koji imaju jak ili veći (pozitivan ili negativan) efekat na celom području plana ili na višem nivou planiranja, prema kriterijumima u tabelama koje se odnose na ocenu velicine uticaja i prostorne razmere mogućih uticaja.

Tabela. Kriterijumi za evaluaciju značaja uticaja

Razmere	Veličina		Oznaka značajnih uticaja
Regionalni nivo: R	Jak pozitivan uticaj	+3	R+3
	Veći pozitivan uticaj	+2	R+2
	Jak negativan uticaj	-3	R-3
	Veći negativan uticaj	-2	R-2
Opštinski nivo: O	Jak pozitivan uticaj	+3	O+3
	Veći pozitivan uticaj	+2	O+2
	Jak negativan uticaj	-3	O-3
	Veći negativan uticaj	-2	O-2

Planska rešenja u predlogu plana obuhvaćena su višekriterijumskom evaluacijom.

PLANSKO REŠENJE

Planski razvoj naselja i funkcija

Unapređenje slike naselja i grada u celini i kvaliteta urbanog područja

Razvoj turističkih i drugih sadržaja

Razvoj i viši kvalitet usluga i objekata javnih funkcija

Restruktuiranje i razvoj poljoprivrede i ponude lokalnih proizvoda s orijentacijom na žire tržište

O-uvanje, revitalizacija i unapređenje zelenog fonda

Realizacija sistema za prikupljanje atmosferskih voda

Razvoj saobraćajne infrastrukture u skladu s potrebama razvoja naselja i grada

Razvoj i proširenje vodovodne mreže

Razvoj i proširenje kanalizacionog sistema

Održavanje i poboljšanje kvaliteta rada i pouzdanosti elektroenergetske i distributivne mreže

Razvoj i korišćenje alternativnih izvora energije

Razvoj telekomunikacionih usluga

Uspostavljanje sistema prikupljanja i upravljanja komunalnim otpadom

Zaštita predela i pejzažnih karakteristika

Plan uređenja zelenih površina

Zaštita i racionalno korišćenje zemljišta

Zaštita vazduha

Zaštita od buke

Zaštita voda

Mere za povećanje energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije

Mere zaštite prirodne baštine

Mere zaštite kulturne baštine

Mere zaštite od elementarnih i tehničko-tehnoloških udesa

6.3. Procena uticaja u odnosu na prostorne konstante

Procena mogućih uticaja plana na životnu sredinu obično sadrži sledeće elemente:

- 1) prikaz procenjenih uticaja varijantnih rešenja plana povoljnih sa stanovišta zaštite životne sredine sa opisom mera za sprečavanje i ograničavanje negativnih, odnosno uvećanje pozitivnih uticaja na životnu sredinu;
- 2) poređenje varijantnih rešenja i prikaz razloga za izbor najpovoljnijeg rešenja;
- 3) prikaz procenjenih uticaja plana na životnu sredinu sa opisom mera za sprečavanje i ograničavanje negativnih, odnosno uvećanje pozitivnih uticaja na životnu sredinu;
- 4) način na koji su pri proceni uticaja uzeti u obzir činioci životne sredine uključujući podatke o: vazduhu, vodi, zemljištu, klimi, jonizujućem i nejonizujućem zračenju, buci i vibracijama, biljnom i životinjskom svetu, staništima i biodiverzitetu; zaštićenim prirodnim dobrima; stanovništvu, zdravlju ljudi, gradovima i drugim naseljima, kulturno-istorijskoj baštini, infrastrukturnim, industrijskim i drugim objektima ili drugim stvorenim vrednostima;
- 5) način na koji su pri proceni uzete u obzir karakteristike uticaja: verovatnoća, intenzitet, složenost/reverzibilnost, vremenska dimenzija (trajanje, učestalost, ponavljanje), prostorna dimenzija (lokacija, geografska oblast, broj izloženih stanovnika, prekogrančna priroda uticaja) i dr.

Problem zaštite životne sredine je danas jedan od prvorazrednih društvenih zadataka. Danas prisutne negativne posledice uglavnom su posledica pogrešno planirane izgradnje naselja, saobraćajnih sistema, nekontrolisane i neadekvatne upotrebe energije, neadekvatnog postupanja s otpadom, kao i nepoznavanja osnovnih zakonitosti iz domena životne sredine.

U okvirima iznetih stavova promene koje su posledica prilagođavanja prirode potrebama čoveka mogu biti onakve kakve on očekuje, ali mogu biti, i često jesu, sasvim nepovoljne i za njega samog.

Skup takvih promena za sobom povlači vrlo složene posledice, koje u principu imaju povratno delovanje na inicijatore promena, dovodeći tako do novih stanja i novih posledica.

Cilj izrade strateške procene uticaja predmetnog plana na životnu sredinu je sagledavanje mogućih negativnih uticaja na kvalitet životne sredine i predviđenih mera za njihovo smanjenje, odnosno dovodenje u prihvatljive okvire ne stvarajući konflikte u prostoru i vodeći računa o kapacitetu životne sredine na posmatranom prostoru. Da bi se postavljeni ciljevi ostvarili, potrebno je sagledati Planom predviđene aktivnosti i mere za smanjenje potencijalno negativnih uticaja.

VII MERE ZAŠTITE PREDVIĐENE U CILJU SPREČAVANJA SMANJENJA I OTKLANJANJA NEGATIVNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Pored procene uticaja planskih rešenja na životnu sredinu i sagledavanja mogućih značajnih negativnih uticaja, cilj izrade Izveštaja o strateškoj proceni uticaja predmetnog plana je i propisivanje odgovarajućih mera za njihovo smanjenje, odnosno dovodenje u prihvatljive okvire (granice) definisane zakonskom regulativom, a vodeći računa o kapacitetu životne sredine na posmatranom prostoru.

Koncepcija zaštite životne sredine u obuhvatu DUP-a zasniva se na usklađivanju potreba razvoja i očuvanja, odnosno zaštite njegovih resursa i prirodnih vrednosti na održiv način, tako da se sadašnjim i narednim generacijama omogući zadovoljenje njihovih potreba i poboljšanje kvaliteta života.

Strategija zaštite životne sredine u ovom Planu mora se zasnivati na načelima integralnosti i prevencije prilikom privodenja prostora nameni i izgradnje novih objekata na osnovu procene uticaja na životnu sredinu svih glavnih planskih rešenja, programa, projekata i aktivnosti za

sprovođenje plana, naročito u odnosu na racionalnost korišćenja resursa, moguće ugrožavanje životne sredine i efektivnost sprovođenja mera zaštite. Zaštita i unapređenje životne sredine ostvariće se poboljšanjem njenog ukupnog kvaliteta, a posredno i njenih osnovnih elemenata: vazduha, vode, zemljišta i živog sveta. Ovaj cilj ostvariće se sprovođenjem niza mera različitog karaktera:

A. *Pravno-normativne mere*: donošenje opštih pravno-normativnih akata opštinske uprave o zaštiti i unapređenju životne sredine, kao i programa zaštite, postupaka i aktivnosti, kriterijuma ponašanja, a u vezi sa tim i sankcionih postupaka u slučaju nepoštovanja Zakona; izrada godišnjeg programa zaštite životne sredine na teritoriji opštine; uspostavljanje memih punktova i uslova praćenja zagađivača; zabrana i ograničavanje izgradnje objekata koji su potencijalni veliki zagađivači;

B. *Tehničko-tehnološke mere*: izbor odgovarajućeg tehnološkog procesa i uslovima zaštite životne sredine i zaštite mora, kao i ugradnja, kontrola upotrebe i održavanja instalacija i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda;. *Prostorno-planske mere*: pravilan raspored objekata i aktivnosti u okviru planiranih kompleksa uz uvažavanje mikrolokacijskih karakteristika predmetnih lokacija; uspostavljanje zone zaštite (zelenila) oko saobraćajnica sa povećanom frekvencijom vozila; ovde se posebno naglašava izrada elaborata Procena uticaja na životnu sredinu kojima će se ocenjivati planska i projektna rešenja u odnosu na zahteve životne sredine, u skladu sa Zakonskom procedurom.

D. *Ekonomске mere*: obezbeđivanje finansijskih sredstava radi ostvarivanja ciljeva zaštite životne sredine planskog područja kroz naplatu naknade "ekološke takse", naknade zauzimanja građevinskog zemljišta, i pomoći lokalnih, državnih i međunarodnih donacija i kredita usmerenih ka očuvanju zaštite životne sredine planskog područja.

Sprovođenje mera zaštite životne sredine uticaće na smanjenje rizika od zagađivanja i degradacije životne sredine, kao i na podizanje kvaliteta životne sredine, što će se odraziti i na podizanje sve ukupnog kvaliteta na području opštine

Na planskom području nije dozvoljena izgradnja ili bilo kakva promena u prostoru koja bi mogla da značajnije naruši stanje životne sredine. Planska koncepcija zasniva se na zaštiti i unapređenju kvaliteta životne sredine u planskom području primenom mera i pravilnim korišćenjem prostora.

Zaštita vazduha

Do sada nema sistematskih istraživanja uticaja zagađenja vazduha na zdravlje ljudi, vegetaciju, kao i građevinske materijale i istorijskih spomenika. Ovo nameće potrebu odgovarajućeg institucionalnog organizovanja u cilju praćenja tih uticaja na ove receptore.

Na osnovu uvida u raspoloživu dokumentaciju zaključuje se da kvalitet vazduha na području plana nije značajnije ugrožen. Planom se ne predviđa uvođenje tehnoloških procesa, radi se samo o započetom kontekstu stanovanja različitih kategorija, koji se nastavlja prema priloženoj grafici.

Uspostaviti sistem monitoringa kvaliteta vazduha u skladu sa Evropskom direktivom o proceni i upravljanju kvalitetom ambijentnog vazduha (96/62/ES)6.

Zaštita voda

Izgradnja vodovodnih sistema je u znatnoj meri povećala količinu otpadnih voda. Istovremeno, postojeći kanalizacioni sistemi nisu proširivani sa dinamikom koja bi pratila nagli rast pojedinih naselja i porast ukupnih turističkih kapaciteta, odnosno nije omogućeno adekvatno prihvatanje, tretman i dispozicija povećane količine otpadnih voda. Ovo se posebno odnosi na rastući obim izgradnje koja je uzrokovana povećanim brojem stanovnika, kao i naletu turista u letnjem periodu godine, tokom poslednjih godina.

Iz tog razloga, potencijalnu opasnost predstavlja ispuštanje otpadnih voda iz pojedinih objekata u septičke jame, koje često nisu adekvatno izgrađene, pa se u njima akumulirane vode direktno proceduju u teren.

Na zagađivanje podzemnih voda i mora utiču i istrošena ulja iz motora koja sa saobraćajnica i gradskih površina odlaze u zemljište i površinske vode, a samo delom u kanalizacione sisteme.

Čvrsti otpad

Količina čvrstih otpadnih materija je sve veće na području Herceg Novog. Taj čvrsti otpad se uglavnom sakuplja na odgovarajući način (selektivno prikupljanje otpada), ali njegova konačna dispozicija još nigde nije propisno rešena. Za krajnje odlagalište se koristi gradska deponija smeća u MZ Ubli, koja nije sanitarno regulisana ni privedena nameni. Pored pomenute deponije još uvek postoje terenske depresije, uvale, napušteni kamenolomi, jame, vrtače i morske hridi, a ponekad i samo more gde se smeće nekontrolisano odlaže. Te deponije su često nedopustivo blizu naselja, javnih saobraćajnica i korita površinskih voda. Samozapaljivanje ili namerno paljenje ovakvih deponija, kao i truljenje otkrivenog smeća, dovodi do zagađenja vazduha. Neodgovarajuća priprema deponija uzrok je zagađenja okolnog zemljišta, podzemnih voda, površinskih voda u čijoj se blizini nalaze i površine mora.

Zaštita zemljišta

Radi zaštite i sprečavanja nepovoljnog uticaja na kvalitet zemljišta potrebno je preduzimati sledeće mere:

- smanjiti korišćenje kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe,
- podsticati organsko-biološku poljoprivredu,
- prednost dati tradicionalnim poljoprivrednim granama koje imaju povoljne uslove za proizvodnju,
- odgovarajućim merama u poljoprivredi svesti upotrebu hemijskih sredstava na nužni minimum, a posebnim merama podsticati ekološku obradu zemlje,
- obezbediti zatvaranje i sanaciju postojećih divljih smetlišta,
- sprovesti racionalnu izgradnju kanalizacione mreže s uređajima za precišćavanje otpadnih voda,
- posebnim merama smanjivati rizike od zagađivanja zemljišta pri skladištenju, prevozu i pretakanju naftnih derivata i opasnih hemikalija,
- predvideti preventivne i operativne mere zaštite, reagovanja i postupaka sanacije za slučaj havarijskog izlivanja opasnih materija u okolinu,
- kod određivanja trasa infrastrukturnih sistema u prostoru poljoprivredno zemljište se mora u najvećoj mogućoj meri štiti, naročito izbegavajući njegovu fragmentaciju,

Zaštita od buke

Za predmetno područje plana određuju se dopušteni nivoi buke u skladu sa zakonskom regulativom.

Pravila i režimi korišćenja zemljišta

Prilikom formiranja novih zona utvrđena su urbanistička pravila i uslovi zaštite životne sredine za određene kategorije

Zone zaštite od negativnih uticaja saobraćaja

Ovde navedena pravila i zaštitne zone utvrđuju se kao uslovi planiranja drugih namena zemljišta uz pojas saobraćajnica. Za nove magistralne pravce u gradskom području utvrđuje se zaštitni pojas sa obe strane puta širine od 20 metara. U zaštitnom pojasu nije dozvoljena izgradnja

stambenih, poslovnih i pomoćnih objekata. Stambeni objekti uz ulicu moraju imati akustičnu zaštitu.

Za magistralne saobraćajnice u rubnim područjima grada utvrduju se tri zone zaštite:

- Zona I - pojas veoma velikog ekološkog opterećenja širine po 20 m sa obe strane puta, zbog emisija u vazduh, povećane buke i zagađivanja zemljišta. U zaštitnom pojasu dozvoljeno je formirati zaštitno zelenilo. Nije dozvoljena izgradnja stambenih, poslovnih i pomoćnih objekata,
- Zona II - pojas velikog ekološkog opterećenja širine po 50 m sa obe strane puta, zbog povećane buke i zagađivanja zemljišta. Nije dozvoljena izgradnja stambenih, poslovnih i pomoćnih objekata. Postojeći legalno izgrađeni objekti moraju biti zaštićeni odgovarajućom akustičnom zaštitom. Dozvoljena je izgradnja objekata u funkciji puta (benzinske stanice, servisi, skladišta, slično),
- Zona III - pojas malog ekološkog opterećenja širine po 100 m sa obe strane puta, zbog povećane buke. Izgradnja stambenih, poslovnih i privrednih objekata dozvoljena pod uslovom da se obezbede mere zaštite od buke.

Za prevoz opasnih i štetnih materija dozvoljeno je koristiti isključivo deonice magistralnih puteva koji prolaze kroz područja niže gustine naseljenosti. Ovo ograničenje se ne odnosi na prevoz naftnih derivata u cisternama kapaciteta do 10 tona.

VIII PREGLED RAZLOGA KOJI SU POSLUŽILI KAO OSNOVA ZA IZBOR VARIJANTNIH REŠENJA KOJA SU UZETA U OBZIR

Nakon procene uticaja varijantnih rešenja, koja je urađena i prezentovana u okviru poglavlja VI.1. Procena uticaja varijantnih rešenja, vrši se poređenje varijantnih rešenja i prikaz razloga za izbor najpovoljnijeg rešenja. Iz tog razloga rezultati procene uticaja varijantnih rešenja na životnu sredinu, prikazani u tabelama, sumirani su prema sektorima plana.

Varijanta da se plan ne primeni	Varijanta da se plan usvoji i realizuje
<ul style="list-style-type: none"> ▪ nastavljanje trenda razvoja ruralnog područja ▪ neravnomerna koncentracija stanovništva ▪ prenamene zelenih površina, kroz nelegalnu izgradnju i slične procese ▪ nedovoljna opremljenost objektima javnih službi ▪ nastavljanje širenja neplanske izgradnje ▪ nedovoljna valorizacija šuma i šumskog zemljišta ▪ nedovoljna opremljenost infrastrukturom (vodovodna mreža, kanalizaciona, sistemi za prečišćavanje, i sl.) ▪ nepouzdana i zastarela prenosna distributivna mreža i kapaciteti ▪ nastavljanje ugrožavanje biodiverziteta, upravo zbog neplanske izgradnje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sprovođenje planski definisanih sadržaja ▪ ravnomerniji raspored stanovništva ▪ opremanje područja sa sadržajima iz oblasti usluga, turizma I sl. ▪ razvoj naselja, unapređenje lokalne proizvodnje, I delatnosti za preradu proizvoda. Zaštita i očuvanje zemljišta. ▪ Očuvanje i unapređenje šuma I šumskog zemljišta, revitalizacija šuma, pošumljavanje autohtonim vrstama I pospešivanje agrošumarstva. ▪ Razvoj kanalizacionog I vodovodnog sistema, izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda I prethodno opremanje lokacija neophodnom infrastrukturom. ▪ Izgradnja adekvatne saobraćajne mreže. ▪ Planske mere zaštite životne sredine ▪ Povećanje energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije

Mogući pozitivni i negativni efekti varijanti plana pokazuju sledeće:

1. U varijanti da se detaljni urbanistički plan ne donese i da se razvoj nastavi po dosadašnjem trendu mogu se očekivati samo negativni efekti kod svakog sektora plana i nijedan pozitivan efekat u odnosu na definisane ciljeve strateške procene uticaja; u smislu narušavanja vegetacije, nelegalne gradnje, gradnje po sopstvenom nahođenju, neracionalna naseljenost pojedinih delova naselja u odnosu na neka druga manje pristupačna i sl.

2. U varijanti da se detaljni urbanistički plan implementira mogu se očekivati brojni pozitivni efekti u svakom sektoru, koji otklanjaju većinu negativnih tendencija u razvoju naselja i opštine, ako se plan ne bi implementirao. U ovoj varijanti mogu se očekivati i pojedinačni negativni efekti u određenim sektorima plana, a koji su neizbežna cena društveno-ekonomskog razvoja naselja I opštine u celini. Ovaj planski dokument se može smatrati I uslovno rečeno sanacionim, tj. Valorizacijom započetih sadržaja detaljno je analizirano područje I planirano je da se potvrde

započete stambene enklave I delimično prošire. Plan dopušta čuvanje I nastajanje novih autohtonih pejzažnih celina, kao što su šumarci, gajevi, skupine stabala I samonikli drvoredi.

Na osnovu iznetog može se zaključiti da je varijanta donošenja predloženog detaljnog urbanističkog plana znatno povoljnija u odnosu na varijantu da se plan ne donese, zbog čega se prelazi u drugu fazu strateške procene – evaluaciju karakteristika i značaja planskih rešenja.

IX PRIKAZ MOGUĆIH ZNAČAJNIH PREKOGRANIČNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Izveštajem o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu DUP –a “Podi” u Herceg Novom nisu obuhvaćena pitanja i problemi vezani za prekogranični uticaj na životnu sredinu, jer oni nisu utvrđeni.

X PROGRAM PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE U TOKU SPROVOĐENJA PLANA

Uspostavljanje sistema monitoringa jedan je od prioritarnih zadataka kako bi se mere zaštite životne sredine koje su predložene u detaljnom urbanističkom planu mogle uspešno kontrolisati i pratiti pri implementaciji tog planskog dokumenta. Program praćenja stanja životne sredine može biti sastavni deo postojećeg programa monitoringa koji obezbeđuje nadležni opštinski organ.

Osnovni cilj monitoring sistema je da se obezbedi, pored ostalog, pravovremeno reagovanje i upozorenje na moguće negativne procese I vanredne situacije, kao i potpuniji uvid u stanje elemenata životne sredine i utvrđivanje potreba za preduzimanje mera zaštite u zavisnosti od stepena ugroženosti i vrste zagađenja.

Monitoring stanja životne sredine se vrši sistematskim merenjem, ispitivanjem i ocenjivanjem indikatora stanja i zagađenja životne sredine koje obuhvata praćenje prirodnih faktora, odnosno promena stanja i karakteristika životne sredine.

40

Monitoring kvaliteta vazduha

Monitoring kvaliteta vazduha se mora uspostaviti u skladu sa Evropskom direktivom o proceni i upravljanju kvalitetom vazduha, Monitoring treba vršiti kontinuirano, na utvrđenim lokalitetima, 24-časovnim uzorcima.

Monitoring kvaliteta zemljišta

Radi utvrđivanja sadržaja opasnih i štetnih materija u zemljištu, na lokacijama u neposrednoj blizini deponija, trafostanica, saobraćajnica, industrijskih zona, jezera, aerodroma, kao i u naseljenim mestima vrši se monitoring zemljišta, u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim koncentracijama štetnih i opasnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje (“Sl. list RCG”, br.18/97).

Monitoring biodiverziteta

Monitoring biodiverziteta i zaštićenih prirodnih dobara, kao i stanja vegetacije, očuvanja njene kompaktnosti i funkcionisanja najznačajnijih / najvrednijih područja koja će dugoročno obezbediti funkcionisanje živog sveta koji je vezan za ovu komponentu šireg područja. Zbog nedovoljnog obima informacija o biodiverzitetu zaštićenih prirodnih dobara obezbediti (kao poseban projekat) inventarizaciju i mapiranje biodiverziteta područja.

Monitoring izvora zagađenja

Na mestima izlivanja u recipijent potrebno je pratiti kvalitet i kvantitet otpadnih voda, shodno načinu, dinamici i prametrima datim u Pravilniku o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izveštaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda (SI list CG br. 45/08).

Monitoring buke

Potrebno je uspostaviti monitoring buke na najmanje dva merna mesta, naročito u neposrednoj blizini magistralnog puta.

Obaveze nadležnih organa

Državni organi, organi lokalne samouprave i ovlašćene druge organizacije dužni su da redovno, blagovremeno, potpuno i objektivno, obavestavaju javnost o stanju životne sredine, odnosno o pojavama koje se prate u okviru monitoringa, kao i merama upozorenja ili razvoju zagađenja koja mogu predstavljati opasnost za život i zdravlje ljudi, u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine i drugim propisima. Takođe, javnost ima pravo pristupa propisanim registrima ili evidencijama koje sadrže informacije i podatke o životnoj sredini, u skladu sa Zakonom.

XI PRIKAZ KORIŠĆENE METODOLOGIJE

Glavna namena strateške procene uticaja na životnu sredinu je da olakša blagovremeno i sistematično razmatranje mogućih uticaja na životnu sredinu na nivou strateškog donošenja odluka o planovima i programima uvažavajući principe održivog razvoja. Strateška procena je dobila na značaju donošenjem EU Directive 2001/42/EC o proceni ekoloških efekata planova i programa (sa primenom od 2004. godine), a u Crnoj Gori donošenjem Zakona o strateškoj proceni.

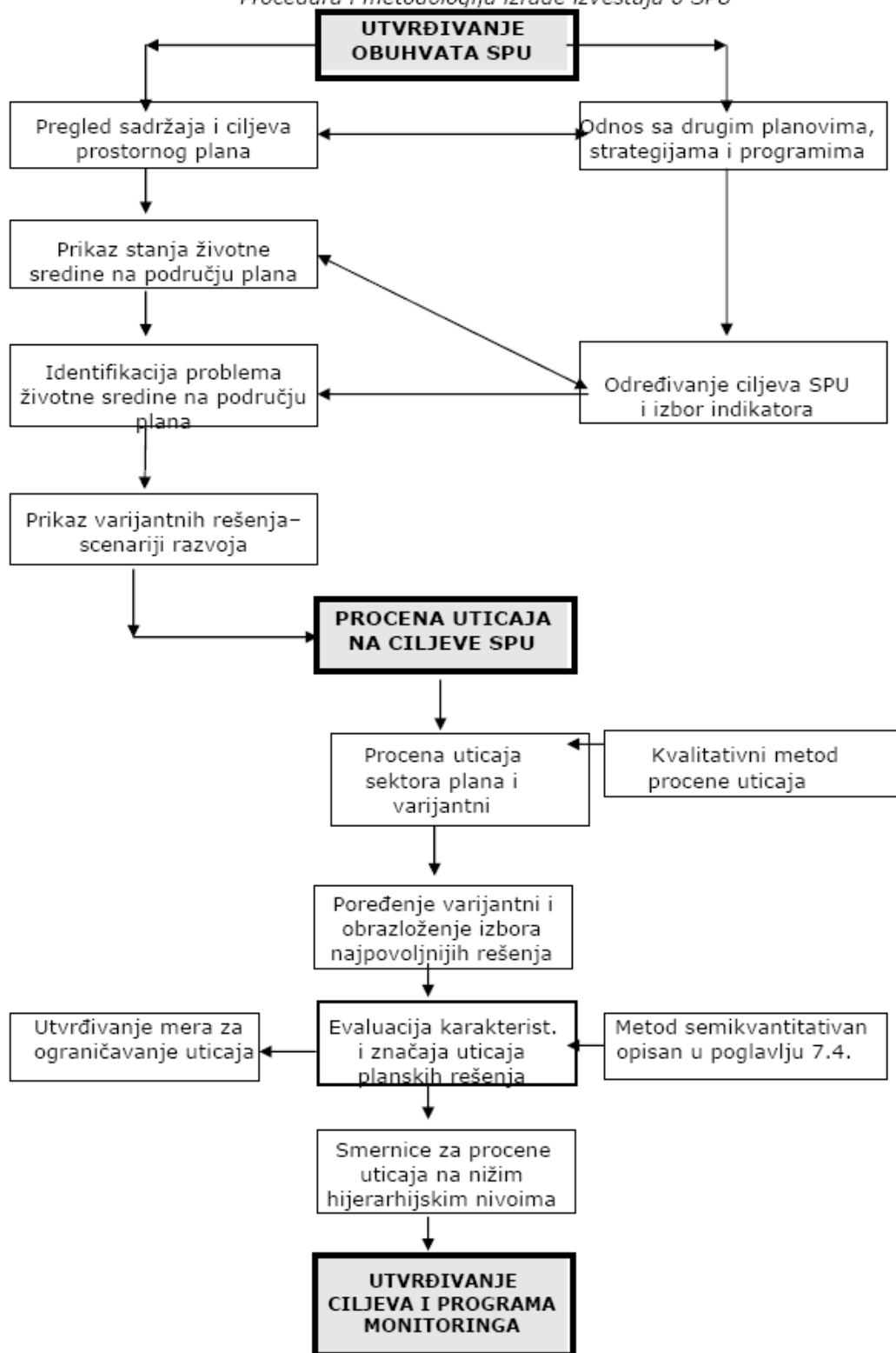
Budući da su dosadašnja iskustva nedovoljna u primeni strateške procene predstoji rešavanje brojnih problema. U dosadašnjoj praksi strateške procene planova prisutna su dva pristupa:

- (1) tehnički: koji predstavlja proširenje metodologije procene uticaja projekata na planove i programe gde nije problem primeniti principe za EIA, i
- (2) planerski : koji zahteva bitno drugačiju metodologiju iz sledećih razloga:
 - planovi su znatno složeniji od projekata, bave se strateškim pitanjima i imaju manje detaljnih informacija o životnoj sredini,
 - planovi se zasnivaju na konceptu održivog razvoja i u većoj meri pored ekoloških obuhvataju društvena i ekonomska pitanja,
 - zbog kompleksnosti struktura i procesa, kao i kumulativnih efekata u planskom području nisu primenjive sofisticirane simulacione matematičke metode,
 - pri donošenju odluka veći je uticaj zainteresovanih strana i naročito javnosti, zbog čega primenjene metode i rezultati procene moraju biti razumljivi učesnicima procesa procene.

Zbog navedenih razloga u praksi strateške procene koriste se najčešće ekspertske metode kao što su: kontrolne liste i upitnici, matrice, multikriterijalna analiza, prostorna analiza, SWOT analiza, Delfi metoda, ocenjivanje ekološkog kapaciteta, analiza lanca uzročno-posledičnih veza, procena povredivosti, procena rizika, itd. Kao rezultanta primene bilo koje metode pojavljuju se matrice kojima se ispituju promene koje bi izazvala implementacija plana i izabranih varijanti

(uključujući i onu da se plan ne primeni). Matrice se formiraju uspostavljanjem odnosa između ciljeva plana, planskih rešenja i ciljeva strateške procene sa odgovarajućim indikatorima. Ovde je primenjena metodologija procene koja je razvijana i dopunjavana u poslednjih 10 godina i koja je uglavnom u saglasnosti sa novijim pristupima i uputstvima za izradu strateške procene u Evropskoj Uniji. Specifičnosti konkretnih uslova koji se odnose na predmetno istraživanje ogledaju se u činjenicama da se ono radi kao strateška procena uticaja na životnu sredinu sa ciljem da se istraže ciljevi plana i definišu karakteristike mogućih negativnih uticaja i ocene planske mere za svodenje negativnih uticaja u granice prihvatljivosti. Sadržaj strateške procene uticaja na životnu sredinu, a donekle i osnovni metodološki pristup definisani su Zakonom o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu. Specifičnosti konkretnog plana, kao i specifičnosti postojećeg stanja životne sredine na konkretnom prostoru, uslovili su da se sadržaj strateške procene u određenoj meri modifikuje i prilagodi osnovnim karakteristikama plana, ali da obuhvati sve potrebne segmente definisane Zakonom.

Procedura i metodologija izrade izveštaja o SPU

Što se tiče metodologije, u izradi ovog dokumenta korišćena je metodologija za evaluaciju i primenjen je metod višekriterijumske ekspertske evaluacije. Kao osnova za razvoj ovog metoda poslužile su metode koje su potvrdile svoju vrednost u zemljama Evropske unije. Primenjena metodologija zasnovana je na kvalitativnom vrednovanju životne sredine u području plana, neposrednom i širem okruženju, kao osnove za valorizaciju prostora za dalji održivi razvoj. U smislu opštih metodoloških načela, strateška procena uticaja je urađena tako što su prethodno definisani: polazni programski elementi (sadržaj i cilj plana), polazne osnove, postojeće stanje životne sredine. Bitan deo istraživanja je posvećen:

- proceni postojećeg stanja, na osnovu koga se mogu dati ekološke smernice za planiranje,
- kvalitativnom određivanju mogućih uticaja planiranih aktivnosti na osnovne činioce životne sredine koji su poslužili i kao osnovni indikatori u ovom istraživanju,
- analizi planskih rešenja na osnovu kojih se definišu ekološke smernice za sprovođenje plana i implementaciju, tj. za utvrđivanje ekološke valorizacije prostora za dalji razvoj.

XII PRIKAZ NAČINA ODLUČIVANJA

Sastavni deo postupka strateške procene su konsultacije sa zainteresovanim organima i organizacijama i sa stanovništvom područja za koji se radi plan i strateška procena, a u cilju obezbeđivanja efikasne zaštite životne sredine i održivog razvoja planskog područja.

Članom 17. Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu definiše se učešće zainteresovanih organa i organizacija, koji mogu da daju svoje mišljenje o Izveštaju o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu u roku od 30 dana. Pre upućivanja zahteva za dobijanje saglasnosti na Izveštaj o strateškoj proceni, organ nadležan za pripremu plana obezbeđuje učešće javnosti u razmatranju izveštaja o strateškoj proceni (član 19). Organ nadležan za pripremu plana obaveštava javnost o načinu i rokovima uvida u sadržinu Izveštaja i dostavljanje mišljenja, kao i vremenu i mestu održavanja javne rasprave u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak donošenja plana. Zbog značaja mogućih uticaja predmetnog plana na životnu sredinu naročito je važno adekvatno i "transparentno" uključivanje zainteresovanih strana (investitora, nadležnih državnih organa, lokalnih uprava, nevladinih organizacija i stanovništva) u proces donošenja odluka po pitanjima zaštite životne sredine. Učešće nadležnih organa i organizacija obezbeđuje se pisanim putem i putem prezentacija i konsultacija u svim fazama izrade i razmatranja strateške procene. Učešće zainteresovane javnosti i nevladinih organizacija obezbeđuje se putem sredstava javnog informisanja i u okviru javnog izlaganja DUP-a.

Organ nadležan za pripremu plana izrađuje izveštaj o učešću zainteresovanih organa i organizacija i javnosti koji sadrži sva mišljenja o SPU, kao i mišljenja izjavljenih u toku javnog uvida i javne rasprave. Izveštaj o SPU dostavlja se zajedno sa izveštajem o stručnim mišljenjima i javnoj raspravi organu nadležnom za zaštitu životne sredine na ocenjivanje. Na osnovu člana 21, po dobijanju ovih izveštaja organ nadležan za poslove zaštite životne sredine može pribaviti mišljenje drugih ovlašćenih organizacija ili stručnih lica za pojedine oblasti ili može obrazovati komisiju za ocenu izveštaja o strateškoj proceni.

Na osnovu ocene organ nadležan za zaštitu životne sredine daje svoju saglasnost na Izveštaj o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu u roku od 30 dana od dana prijema zahteva za ocenjivanje.

ZAKLJUČAK STRATEŠKE PROCENE UTICAJA PLANA NA ŽIVOTNU SREDINU:

Rešenje zatečenih problema koji su posledica svih društvenih i privrednih promena u zadnjih petnaest godina je nužna aktivnost koja prethodi prelasku sa stanja stagnacije u stanje razvoja. Kako je priroda ovih problema složena, i kako je za njihovo rešavanje neophodna ekonomska podloga, to rešavanje problema ne može biti u celini ostvareno kao prethodni korak razvoja, već mora, u određenom periodu teći uporedo s njim. Plan, po prirodi stvari, stavlja akcenat na prostornu dimenziju razvoja, ali u osnovi bazira sva rešenja na princip integralnog razvoja u prostoru.

- Zadovoljenje postojećih i rastućih potreba i obezbeđenje kvaliteta života je osnovni razvojni cilj gde se potrebe mogu razdvojiti na kapacitivne i funkcionalne. Kapacitivne potrebe se odnose na kvantitet stambenog fonda, privredne, društvene i tehničke infrastrukture, a funkcionalne potrebe se odnose na međusobnu povezanost i podršku kapaciteta u raznim razvojnim oblastima. Obezbeđivanje kvaliteta života se ogleda kroz ravnomeran ekonomski razvoj uz efikasan i racionalan prostorni razvoj, očuvanje prirode i bioške raznovrsnosti, unapređenje komunalne infrastrukture, održavanje i uvećanje kulturne osobenosti i raznovrsnosti prostora (kulturnog nasleđa).

- Ublažavanje nejednakosti u ekonomskom, društvenom i prostornom razvoju podrazumeva stvaranje uslova za trajan i održiv razvoj, prema resursima i potencijalima, smanjenje kvalitativnih razlika u uslovima življenja, kao i razvoj mreža usluga i infrastruktura koje podržavaju ravnomernost uslova za teritorijalni razvoj i ublažavanje nejednakosti. Socijalna jednakost je krajnji društveni cilj, ali i osnov za dalji uravnoteženi privredni i društveni razvoj.

- Racionalna organizacija prostora i korišćenje prostora, kao i skladan razvoj područja ili zona sa sličnim ili zajedničkim razvojnim mogućnostima podrazumeva raspored korišćenja i povezivanja prostora u skladu sa potrebama i ciljevima, a prema pogodnostima položaja raspoloživih resursa i potencijala, kao i procenjenih efekata na kvalitet sredine, uslove održanja i zaštite okruženja, prirodnih dobara i nasleđenih vrednosti kulturne osobenosti i kulturnog nasleđa.

- Ekonomska efikasnost je ujedno i cilj i uslov ostvarivanja ostalih ciljeva i zadovoljavanja potreba, pa ima u narednom periodu dvostruku ulogu – kao pokretač razvoja i kao činilac njegove održivosti. Realna dinamika ostvarivanja je zasnovana na proceni nužnosti, ispunjenosti uslova i raspoloživosti sredstava za ostvarivanje određenog razvojnog sadržaja.

- Zaštita i unapređenje ambijenta, očuvanje prirodnih, kulturnih i radom čoveka stvorenih dobara i nasleđa, su činoci održivosti razvoja za Hercegovsku opštinu, jer je sklop razvojnih resursa i potencijala zasnovan na kvalitetnom ambijentu koji se, kao takav, mora pažljivo negovati. Ovim planom se uvode kriterijumi i standardi po osnovu međunarodnih i nacionalnih dokumenata. U prostorno planiranje i raspored delatnosti uključene su odgovarajuće mere koje se odnose na sve pobrojane komponente ambijenta.

Posebno su definisani uslovi za stambenu izgradnju, izgradnju objekata poslovanja, objekata društvenog standarda, uređenja javnih prostora, rešavanje pitanja saobraćaja i ostalih namena koje su proizašle iz analize postojećeg stanja.

Kulturni pejzaž predmetnog prostora čine kultivisana obradiva imanja, sa podzidama, ograđena zidovima i starim zasadima, razvijene stambene celine ruralnog karaktera, sa starim komunikacijama i popločanim kamenom. Deo ovog pejzaža čine autohtona vegetacija, potoci i stenoviti teren.

Zbog izrazitih vrednosti kulturnog pejzaža sačuvane su kako amorfne, tako i ostale zelene kategorije .

OPŠTA DOKUMENTACIJA

